

en erdélyi st okozott

allgatásra terelnököt, rmányiak yaait.

zett fia- iszerint n. de a emokra- tet ellen t kíván-

hercegnő nek.

ranca önyl három soru- sán

t. 19. (Az Uj Kelet, lenes Liga vott össze, nyák tilta- lya vezetői kérvényei- m intéztek m szombat y megadá-

ete alapján megtartását mas tömeg Az embe- k a gyűlés egyik ve- rendőrség gtagadja a bejelentés rodást vál- akozhattak megjelent k nehány kül, formá- ja, Zsizsik unkásoknak rni kezdték háborodása- llt, a rend- vissza az

rendőrségre itt is ener- ztatás ellen szabadon- em történt kül őrizetbe Vilmát és

tették, hogy don éhség- ég brutális jója általa- Temesvá-

alánc

ern fozonu, lej, 2 darab ü 560 lej. egmagasabb sekély áron főpostával. Saját ék-

KE: KELETBEN

apkladó Ri- da Baron L. mőve 2-77

ására

Taxa postálá plátio in num. No. 224.715 929.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Stra-

da Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 10. Telefon: 9-77. Előfizetési árak: Havonta 116, negyedévre 320, fél- évre 600, egészévre 1200 lej. Külföldre: Havonta 1, negyedévre 3, fél- évre 6, egészévre 10 dollár. Elő- fizetések díjszabás szerint. Az „Uj KELET” az erdélyi és bányági esdőség egyetlen napilapja. Cik- keink utánuomását csak a for- rás megjelölésével engedjük meg.

Bérmertelen leveleket nem fogadunk el. Kéziratok megőrzését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámor Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hátszegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 11.

Ara 5 lej

Csütörtök, 1932 szept. 22.

5692. ÉV ELUL 21. XV. ÉVF. 217. SZAM

Tanácsokkal el vagyunk látva

H. R. Knickerbocker, a kitünő amerikai újságíró, hetekkel ezelőtt bejárta Európát, főleg azért, hogy tanulmányozza az európai krízist. Az újságíró ezuttal nem csak tapasztalatait és szemlélődéseit tette közzé, hanem a sorok között különösen az eladósodott országoknak tanácsokat is ad.

Azt mondja többek között: „Azt hiszik önök, hogy Európa fizetés- képtelensége egyúttal összeomlás? Nem! Az emberek könnyen felejtenek és elfelejtették, hogy a XIX. és XX-ik század- ban tizenegy európai ország lett fizetés- képtelen. Kötelezettségeiknek nem tettek eleget, vagy önkényesen csökkentették adósságaikat. Egyik, vagy másik formá- ban megtagadták az adósságok fizetését: Poroszországban, Westfáliában és Hes- senben, Hollandiában, Ausztriában, Portu- gáliában, Spanyolországban, Törökor- számban, Szerbiában és végül Oroszország- ban. A csőd majdnem minden esetben a háboru utáni krízisek periódusában tör- tént. Ausztria ötször vette igénybe ezt az eszközt, Spanyolország hatszor. Soha csőd- következtében nem omlott össze az or- szág, hanem mindig az történt, hogy a régi kötelezettségek megszűntek és a kül- földi kölcsönzők újra folyósítottak friss hiteleket.

Amerika és más hitelezők bizonyára nem fogják ambicionálni, hogy új hitele- ket adjanak, de az ímént elmondott té- nyekből kiderül, hogy egy országnak a csődje bizonyára nehezebbre esik az adós- ság, de még nehezebbre a hitelezőknek. A tanulság azonban, hogy a kapitalista világban az országnak a csődje még min- dig nem jelenti az állami összeomlást. Minden ország harcol ellene, mert hiszen a csőd a legrosszabb kiút és csak kevés ország lép rá.

Ezzel az amerikai újságíró nyilván nem akar mást mondani, minthogy tanácsot akar adni a zavarban levő államoknak: hogy csináljanak csak adósságot, hol az egyik, hol a másik hitelező országnál, ami aztán a fizetést illeti, fájjon inkább a hi- telezőnek a feje. Jó tanács, csak egy ki- sért későn jött. Önkénytelenül is eszünkbe jut a pesti koldusról szóló anekdota, aki a Bazilika előtt gyűjtögette a filléreket. Egy papnak feltűnt a zsidó koldus és azt mondotta neki, menjen inkább át a Szent- Péter kapu templomba.

— Tiszteendő uram — felelte egyse- zűen a koldus —, tanácsokkal el vagyok látva!

A veszedelmes bárány

A hinduk báránylelkű, szelid apostola, aki Gandhi néven vezetett be a világtörté- lelembe, a poenai börtönben megkezdte éhségsztrájkját.

Egyelőre még él a hindu nacionalisták báránya, de már rosszul érzi magát s aligha van testi és lelki ereje ahhoz, hogy az angol elnyomók erejével szembeszál- lon.

Es e báránylelkű, szelid apostol mégis lázba tudja ejteni az egész indiai angol hatalmi apparátust!

Tankokat, nehézbegyűköt, gépfegyver- osztagokat vonultatnak fel — ő, nem elle- ne, hanem a szelleme ellen.

Micsoda tragikomikus kontrasztja ez napjaink lázas, vergődő, izzó, történelmé- nek!

Adva van egy, védtelen, igénytelen, csak igazza páncéljába öltözött emberi figura, akinek nemcsak, hogy fegyver nincs a kezében, hanem még személyes szabadsá- ga sincs s amíg szabadsága volt, addig is mindig a fegyver ellen prédikált.

Nincs egyebe, mint erkölcsi ereje — és ime ez az erkölcsi erő olyan hatalmas, hogy a fegyveres hatalom vaksága erő- szakának, terrorjának és brutalitásának minden eszközét kénytelen ellene felvonul- tatni.

A történelemből már jól ismerjük ezt a képet.

A hatalmas eszmék ellen a földi hatal- masok mindig csak fegyvert tudtak szem- beszegezni, de sohasem erkölcsi erőt.

Es ezért történi, hogy ebben az egyen-

„A szovjetet nem szabad kizárni az európai államok együttműködéséből“

Az újra megnyitott leszerelési konferencián egyelőre nem teszik vita tárgyává Németország távolmaradását

Az angol és olasz kormányok közötti tárgyalások folynak Német- ország visszavonulási tervének felfüggesztésére. Francia részről azzal fenyegetik Németországot, hogy a titkos fegyverkezések ügyében népszövetségi vizsgálatot indítanak. Amerikát csak a leszerelés érdekli

Genf, szept. 21. A leszerelési világ- konferencia elnökségének tagjai a szer- dai nyilvános elnöki ülést megelőzően bizalmas értekezletet tartottak, ame- lyen Henderson ismertette a hozzáinté- zett német bejelentést a meghívás el- hártásáról és az értekezlettel való tá- volmaradásról. Az elnök indítványozta, hogy a ma megnyitott nyilvános ülésen a német bejelentést egyelőre ne tegyék vita tárgyává, hogy alkalom adassék a Genfben érkező Neurath báró birodal- mi külügyminiszternek Herriot-al és sir John Simonnal a német követelések tekintetében közvetlen eszmeeserőt fol- ytatni. A Népszövetség és Európa-bi- zottság ülészakára ugyanis már Genf felé tartanak az európai vezérpolitiku- sok. Sir John Simon, angol külügymi- niszter tegnap utrakelt Genfben. Ugyan- csak elindult Varsóból Zaleski lengyel külügyminiszter is. Utrakelésé előtt az egyik lap munkatársának kijelentette, hogy a lengyel-orosz megnehtámadási szerződésnek akkor lesz meg a kellő hatása az általános megbékélés szem- pontjából, hogyha Románia is hasonló- kőt a Szovjettel.

A szovjetet nem szabad kizárni az európai államok együttműködéséből.

Róma, szept. 21. A Tribuna a német fegyverkezési igényre adott angol vá- laszjegyzékkel kapcsolatban újabb cik- ket irt és ebben fölállítja a tételt,

hogy a hatalmak vagy hozzáfog- nak a komoly leszerelés végrehaj- tásához, vagy pedig a lefegyver- zettek fölszabadítják magukat és egyszerűen felvetőlják másodren- dűségüket.

A lap hangoztatja, hogy a világgazda- ság talpraállása szempontjából kívána- tos lenne fegyverkezés helyett lesze- relni és ezért a hatalmaknak most a legfőbb kötelességük, hogy a leszerelési világértekezletet valóságos eredmén- nyel fejezzék be. A Stampa éles táma- dást intéz sir John Simon angol kül- ügyminiszter ellen. Emlékeztet arra a

lőlén harcban mégis mindig a fegyverte- nek győztek. Az üldözött keresztények, az üldözött zsidók, az üldözött és elnyomott népek végül is mindig diadalmaskodtak elnyomóik felett.

Angliának kellene ezt legjobban tudnia, az angol imperialistáknak, akik már meg- érték egy pár csufos kudarcot.

Hiába nyomták el az ireket borzalmas kegyetlenséggel, az irek mégis felszaba- dultak. Hiába tartották szolgásgában Amerika népet — Amerika népe mégis el- szakadt tőlük.

A bárányok végül is győztek az oroszlá- nok felett.

Gandhi eme napokban a hindu népek szimbólikus báránya, akinek mártíruma az angol oroszlan végzetét vetíti a törté- nelem falára.

Gandhi valószínűleg meg fog halni,

kinos benyomásra, amelyet genfi felszó- lalása kéltett, amikor szembehelyezke- dett Hoover leszerelési tervével. A né- met egyenjogusági igényre adott angol válaszon újra meglátszik az angol kül- ügyminiszter keze. Ezuttal újra ő be- szél Anglia nevében.

Londoni jelentés szerint Revalban Eszt- és Lettország külügyminiszterei eszmeeserőt folytattak, amelynek során megállapították a felfogások egyönté- tőségét külpolitikai kérdésekben, vala- mint a világgazdasági konferencia és háborus adósságok tekintetében.

London, szept. 21. A Daily Herald megállapítani kívánja, hogy angol hi- valatás helyen meg akarják látni a Németország számára a leszerelési ta- nácskozásokba való újra-bekapcsoló- dást. Francia részről most komplikál- ják a helyzetet azzal, hogy megfenye- getik Németországot a titkos fegyver- kezések ügyében indítandó népszövet- ségi vizsgálattal.

Utolsó jelentés szerint Hoover elnök Washingtonban nyilatkozott a német fegyverkezési igényrel kapcsolatos hely- zetről. Hangoztatta, hogy az Egyesült Államokat a varseillesi békeszerződés és annak mikénti végrehajtása nem ér- deklí, de annál inkább a leszerelés kér- dése. Az amerikai kormány kívánatos- nak tartaná, ha Németország revízió alá venné elhatározását s visszatérne a most már kedvező kilátásokkal ke- csegtető leszerelési tárgyalásokra.

Anglia hatalmas csatahajó- kat épít

London, szeptember 21. Az Ewening News beavatott helyről úgy értesült, hogy az admirális felhatalmazást ka- pott az angol kormánytól arra, hogy az 1931-es angol flottaépítési programba fel- vett hadihajókat rendelje meg. Ezek közé tartozik két cirkáló, nyolc torpedórom- boló és tíz torpedóúzó.

mint egy áldozatra szánt bárány, de eb- ből az áldozatból nagy veszélyek fognak kinőni az angol imperializmusra.

Mert a mártírium ereje a mártír áldo- zatának nagyságával egyenes arány- ban nő.

Anglia elvaolt urai nem látják ezt. De hiszen Néro sem látta, hogy az ál- tala feláldozott keresztények véréből a keresztény Egyház hatalma fog kisarjadni és az inkvizíció szadistái sohasem sejtet- ték, hogy a zsidóságot nem hogy kiírta- niok nem fog sikerülni, hanem ez a ki- irtásra szánt nép még fel is fog egyszer támadni.

Veszedelmes bárány és veszedelmes ál- dozat Gandhi, akinek halála még meg fogja remegtetni az angol világbirodal- mat!

VILAG TÖKRE A második közlársaság

Irta: Heinrich Mann

Ahhoz, hogy a mai Németországot megérthessük, nemcsak Hitlerre kell gondolnunk. Róla és mozgalmáról tulon- tul sok szó esett már. Főleg az ameri- kai lapok Hitlerrel tuikorán állították be úgy, mint Németország jövődő urát és sok német csak ekkor ébredt annak tudatára, hogy — tényleg lehet is az belőle.

A nemzeti szocialisták a külföldnek ezt a szenzációhajhászását tőlük telhe- tően kihasználták. Annak a lármának, amelyet a külföldön csaptak, arról kel- let meggyőznie a német polgárságot, hogy a „harmadik birodalom” tagad- hatatlanul a küszöbön áll. Módszerük abból állt, hogy hamis hírek rendszeres terjesztésével iparkodtak a tömegekre hatni. Ez a kísérletük azonban nem si- került. Ami pedig a hatalmat illeti, az semmiképp sem került a kezükbe, sőt úgy fest a dolog, hogy erre nem is le- het többé kilátásuk.

Ezt mindenkinek tudomásul kell ven- nie. Hitler és a hitlerizmus politikailag nem vált be. A tömegeknél elért sike- reit nem használta ki, politikai befo- lyása pedig messze mögötte marad bár- melyik nagy parlamenti párt, a katoli- kus centrum vagy a szociáldemokrata párt befolyása mögött. A náciának a párt befolyása mögött. A náciának nek voltak arra is, hogy a diktatúrát kikényszerítsék. Hitler ezt csak mint ajándékot kérhette Hindenburgtól. Mint egy elkényeztetett kisfiú, azt kér- te az idős elnöktől, hogy engedje őt „Mussolinin” játszani. Kérését azonban nem teljesítették.

Csak a német viszonyok teljes félre- ismerése mellett lehetett Hindenburg- tól és környezetétől az „egész hatalom” átadását követelni, hiszen épen ez az emberfajta az, amely az „egész hatal- mat” mindig magának tartotta meg és ezt 1918-ban is csak a viszonyok kény- szerítő nyomása alatt adta át. Ez az osztály most átmenetileg ismét a ha- talom birtokába jutott és természetesen az volt, hogy addig manővrozzon, amíg a parlament — megszűnik. Ez csak részben sikerült nekik, de Hindenburg- nak azt a másik tervét, hogy a náci- kal végezzen, már most sikerült meg- valósítania.

Papen és barátai hagyják a náciakat egyenruhában sétálni és ezért ezek a szegény emberek azt képzelik maguk- ról, hogy ők valakik és erőszakos csele- kedetekre ragadtatják magukat. Az or- szág azonban látja, hogy nem vesznek részt az építő munkában, az inséget nem szüntetik meg. Németország nem- zetközi tekintélyét nem emelik, — te- hát semmi vonzóerejük sincs a töme- gekre.

Nem hisszük, hogy Papen és barátai erre előre számítottak, hiszen legutóbb még rendkívüli bíróságokat állítottak fel a terroristák ellen. Csak azt az egyetlen rendszabályt nem alkalmazzák amely egyedül vethetne véget a terror- nak: megtiltani a nácioknak, hogy to- vábbra is katonásdit játszanak. Így sü- lyednek mindig mélyebbre, mialatt Pa- pen „feltörekvő mozgalmukról” zeng dicsőhimnuszot. Bizonyára mindez csak véletlen, de Hitler már is annyira meg- viselte, hogy — levegőváltásra van szüksége.

Valójában senki sem áll olyan élesen szemben a diktatúrával, akár naciona- lista legyen az, akár nem, mint Hinden- burg, ez a konzervatív öreg ur. Az ő

számára a diktatura lényegében ugyanazt jelenti, mint a demokrácia, amely egyszer már kiütötte őt a nyeregből. A diktatura számára károsabb jelent, még féltelenebb formában. Azonban arról van szó, hogy kis emberek akarják az államot birtokukba venni, amely — a hagyományoknál fogva — az „uraké”. Ha a régi konzervatívoknak választások kellene, százszor inkább kormányoznának a mérsékelt demokratikus pártokkal, mint az új betolakodókkal, akik még semmit sem tanultak.

Ezek a jövevények nacionalisták s így felhasználhatók a marxisták ellen. Az „urak” azonban nem szeretnék, ha egyáltalán nem volnának marxisták, mert ezek viszont semlegesítik a nacionalistákat. A két irány között, minden párt nélkül, pusztán a birodalmi védőrségre támaszkodva, állnak az „urak” — hála a többi pártok vetélkedésének. De tévedünk, ha uralmukat teljesen önkényesnek tartjuk. Nem, mert ők az egész nemzeti szocialista polgárság titkos bizalmát élvezik, a szociáldemokráciát is beleértve.

Amikor a volt porosz minisztereket egy hadnagy és három katona elkergette hivatalukból, megkönnyebbülten lélekzettek fel, mert végre megszabadultak attól a feladattól, hogy a náciokkal végezzenek. Elmulasztották a kellő pillanatot és később már nem tehették meg. Erre csak az lett volna képes, aki a birodalmi hadsereggel is rendelkezik.

Papen és barátai a polgárság megmentői. Megmentik a polgári köztársaságot, ez a történelmi küldetésük, — noha ők binnyára nem ezt a célt tűzték ki maguk elé. Ezek a régi monarchisták a kisujjukat sem mozdítják a monarchiáért, hanem nyomatékosan kijelentik, hogy az államforma kérdése nem időszerű. Megvédik a magángazdaságot, de azért bizonyos beavatkozásokat megengednek, amelyek azonban inkább szocialista jellegűek. Amikor a szocialisták voltak uralmon, azok nem merészkedtek ennyire. Papen és barátainak tényleges gondolkozásmódja teljesen közömbös, mert a viszonyok jobboldali republikánusokká teszik őket, sőt bizonyos haladásra is kényszerítik.

A köztársaságot megmentik. Nehány köztársasági még ellene szegül a junkerek és tábornokok újjáéledő uralmának, azonban ezek is teljes tudatában vannak annak, hogy nem a régi katonákról és nemesekről van szó, hanem a polgárság utolsó tartalékáról és — utánuk az özönvíz. Szerencsére ez a polgári tartalék rendkívül erőskező és a kormányzás minden fortélyához ért. A köztársaságiak csak örülnek annak, hogy ilyen tartalék még van s ezek azért próbálnak még, — bár csak látszatra, — ellenállást tanúsítani Papenékkel szemben, mert szégyellik, hogy ők maguk mindent, de mindent elmulasztottak, ami a köztársaságot biztosíthatta volna.

Azok a német republikánusok, akik 1918-ban uralomra jutottak, a világ legjobb hizemű, legszerényebb emberei voltak, akik mindenben megbiztak. Kezdetből fogva megelégedtek a miniszteriumok vezetésével és minden tényleges hatalmat ellenfeleiknek engedték át: a birodalmi védőrség, az igazságszolgáltatás, a hivatalok, az iskolák, az egész idő alatt nem a köztársaságiak kezében volt. Az államnak olyan vezetői voltak, akik lemondtak arról, hogy maguknak tekintélyt és tekintélyüknek érvényt szerezzenek.

A köztársaságiak gyengeségének most mutatkoznak következményei — de ebből tanulni fognak. A legközelebbi feladat a köztársasági pártok radikálizálása. A szociáldemokraták, akik eddig a legszelidebb és legbékésebb állampolgárok közé tartoztak, nemrégiben egyesültek nyers szocializációs programmal álltak elő, amelyben még ők maguk sem hisznek. De hinnők kell benne azon a napon, amelyen újra hatalomra jutnak és ez a nap el fog érkezni. Nem a harmadik birodalom jön, hanem a második köztársaság.

Ne nézzünk mindig Hitlerre. Sokkal érdekesebb látvány a régi szociáldemokrácia. Ez ráér, ez lassu, opportunus és

— kényelmes. Eddig az volt a baja, hogy nem volt sem politikai, sem kulturális, hanem csak szakszervezeti ideológiája. Ebben különbözik a francia radikális szociálistáktól, akikhez egyéb ként a legközelebb áll. De a demokrácia hátrévedje marad és Németországban csak a demokrácia lehet hosszúéletű. Az olyan veszedelmek, mint a mai nemzeti szocializmus, a demokráciára csak tisztító és serkentő hatással lehet.

A náci szónokai szerint az ő mozgalomuk a legnagyobb, mely a középkor óta Németországban felvetődött. De semmiesetre sem a legmélyebb mozgalom, csak felületes és éppen a gyors megduzzadása tette gyanússá, még mielőtt nyugvópontra érhetett volna.

A náciaktól való félelem hanyatlóban van, holott ők ebből a félelemből táplálkoztak. A külföldi laptudósítónak természetesen továbbra is azt mesélik,

hogy a legközelebbi héten átveszik a hatalmat. De ezt már nagyon is régen ígérik és így arra a borbélycégérre emlékeztetnek, amelynek állandóan ez volt a felírása: holnap ingyen!

A Papen-féle reakció és a náci által megindított anarchista terror óta valami megváltozott: a pártok közötti határvonalak sokkal élesebbek. A republikánusok az előző elnökválasztáskor még azt hitték, hogy egy császári tábornagy nevének népszerűsége egyedül is képes Hitlert visszaszorítani. Ha az elagott elnök ma lemondana minden némi kép ismert republikánus helyébe léphetne, így Brüning volt kancellár, Eckener, a Zeppelin parancsnoka, vagy Löbe, a birodalmi gyűlés volt elnöke. Bizonyára mindegyikük kapna annyi szavazatot, mint Hindenburg és — mindegyikük legyőzné Hitlert.

Leleplezték a vasuti robbantók dinamitraktárát

Párizs, szept. 21. Marseille és Ventimiglia között Aubagne határában a vasuti tőltéstől kétszáz méternyire a hatóságok robbanószer raktárt találtak. A vasut közelében, jól elrejtett helyen, 81 csomag dinamitot, 57 darab gyújtópátront és tíz méter gyújtószírt találtak.

A robbanószer megfoglalásának híre nagy nyugtalanságot keltett, mert az utóbbi időben többször merényletet kíséreltek meg az ott áthaladó vonatok ellen. Azt hiszik, hogy veszedelmes nemzetközi terrorista banda robbanószer raktárát találták meg.

A kínai rablók fantasztikus körülmények között elraboltak két európaít

Nucuan, szept. 21. Körülbelül tizenkét nappal ezelőtt közöltük, hogy az ázsiai nafta-társaságok két tagját, egy fiatal leányt és egy fiatalembert, banditák raboltak el. A kínai banditák most levélben a leány apjához fordultak és váltságdíjra 700 ezer kínai dollárt, körülbelül 25 ezer font sterlinget 200 ismétlő revolvert és rengeteg töltényt, zsebórát és aranygyűrűt követelnek.

Ha a kérésüket nem teljesítik a leány apja, úgy avval fenyegetik, hogy halálra fogják kizni a leányt. A nafta-társaságot is megfenyegették azzal, hogy ha a hivatalnokért nem fognak magas váltságdíjat fizetni, akkor levágják a hivatalnok füleit. A nafta-társaság levélben megkérte a banditákat, hogy küldjenek ki követeket Nucuanba egyezkedés céljából.

Magyarország elégedetlen a stresai egyezményvel

Korányi pénzügyminiszter szenzációs nyilatkozata a stresai konferenciáról

Budapest, szeptember 21. A stresai konferencia jóformán még véget sem ért, máris zugolódás hallatszik az érdekelt felek részéről. Különösen Magyarország elégedetlen az eredménnyel. Korányi pénzügyminiszter, aki tegnap délután utazott vissza Genfből, az újságírók előtt hosszabb nyilatkozatot tett s a nyilatkozat során szöbakerült a stresai egyezmény is. A magyar pénzügyminiszter erről a kérdéstről a következőket mondta:

Hogy végleges ítéletet alkotásunk, mindenesetre meg kell várni delegátusaink hazaérkezését. Nemcsak a nyilvánosságra került egyezmény szövege fontos, hanem azok az interpretációk is, amelyek a vita során kifejezést nyertek. A sajtóban megjelent egyezmény pusztá szavai nem kielégítőek, elégtelenek annak a célnak a biztosítására, amelyet a konferencia elé tűztek. Egy-két svájci frank, amellyel a mezőgazdasági cikkek árát akarják métermázsánként javítani, semmiesetre sem elégséges! Reánk nézve most egyébként sem a buzakérdés fontos, mint inkább az állat kivétel, ezen a téren pedig Stresában semmi sem történt.

Az állat kivétel előmozdítása most jóformán lételemünk. A stresai konferencia eredménye mindenesetre így is haladást jelent. Egy állomással továbbmentünk: általánosan elismerték, hogy kooperációra van szükség. Én is, mások is már régóta hangoztattuk ennek szük ségességét és rámutattunk arra, hogy a hitelező országokkal való kooperációban kell a kérdés megoldására törekedni

Kooperáció nélkül, a nemzetközi forgalomban történő könnyítések nélkül nincs megoldás. A stresai kiküldötték természetesen nem tehetek ígéreteket, amelyek kötnék államaikat és a hitelezőket is, remélem azonban, hogy a hitelezők ugyanabban az irányban fognak tovább gondolkodni, vagyis a kooperáció irányban.

A magyar pénzügyminiszter a fentiekben említett tesz arról, hogy végleges véleményét csak a magyar megbízottak véleménynyilvánítása után lehet alkotni. A legújabb hírek szerint már befutott a magyar megbízottak véleménynyilvánítása is. Így például Teleszky János, aki Magyarországot Stresában képviselte, nyilatkozatot tett a sajtó képviselői előtt. S véleményét a következőkben foglalta össze:

A stresai konferencia eredménye a lehető legsúlyosabbnak mutatkozik. Gazdasági téren a gabonafelértékelési alap megteremtése ugyan el van határozva, a hozzájárulástól azonban valamennyi európai állam láthatóan húzódik. Most nem lehetett megalapítani a közös pénztárat, úgyhogy a megalapítás időpontja ezáltal teljesen kérdésessé vált. Pénzügyi téren pedig a pénzügyi bizottság jelentése elméleti igazságok hangoztatásában merül ki, aminek segítségével aligha lehet érdemlegesen szánalni a dunai és kelet-európai országokat.

Itt említjük meg, a stresai konferencia gazdasági bizottsága a Magyarországot is érintő pénzügyi megállapításokat ma délelőtt vizsgálja felül.

6 legfrissebb képeslapot kölcsönöz házhoz szállítva hett

30 lejért teljesen új példányokat a

Kultura Kör

Strada Memorandului (Unió-u.) 4.

Régi lapok kölcsönzése veszélyes és orvosilag tilos!

Heti

10 lejért régebbi, de használatlan lapokat kap — nem kölcsön — de örökön:

1 Színházi Élet
1 Tolnai Világlapja
1 Délibáb
1 Képes Krónika
1 Képes Gyermekujrás

Ne hagyja magát félrevezetni használt, bacillusos lapok drága kölcsönzésével!

Irjon egy lapot: Kultura Kör Str. Memorandului 4. és megbizottunk felkeresi.

Megnyit a „Szekszualis reformok ligájának” világkongresszusa Brünabben

Brüna, szeptember 21. Szeptember 20 — 26-ig tartja meg Brünabben a Szekszualis reformok világligája ötödik kongresszusát. A világ minden részéből körülbelül 80 szaktudós fog a kongresszusra megjelenni. A liga programja a következő:

A nők politikai, gazdasági és nemzeti egyenjogúsítása a férfival az egész világon, a házasság és különösen a válás megszabadítása mindenféle egyházi és állami gyámoktól, felelősségteljes nemzés szempontjából való születésszabályozása, az utódok eugenetikai befolyásolása, a törvénytelen anya- és gyermekvédelem, az intersexuális, különösen a homoszexuális aberrációk helyes megítélése, a prostitúció és a nemibetegségek leküzdése, a nemibeteg zavarai nak nem mint bűn, gyalázat, vagy vétek, hanem inkább mint többé-kevésbé beteges jelenségek feltüntetése és végül a tervszerű nemifelvilágosítás és neminevelés.

A megnyitón a liga elnöke, ugymint dr. Hirschfeld Magnus (Berlin), Normann Haire (London), Leunbach J. H. (Koppenhága) kívül a kormány és az ország képviselői fognak felszólalni.

A tulajdonképeni ülést a Masaryk-egyetem anatómiai hallgatótermében fogják megtartani. A rendkívül gazdag vita-hét programja során az orvostudomány legkiválóbb képviselői fognak előadásokat tartani.

— Új kolónia Palesztinában. A Bilu-mozgalom ötven éves jubileuma alkalmából a palesztinai klacionisták elhatározták, hogy Bilu névvel új kolóniát létesítsenek, amelyek munkálataikhoz már a közeji napokban hozzá is fognak.

— Halálos autókaramból Csernovitz mellett. Csernovitzből jelentik: Az itzani cukorgyár autója Molid község mellett egy utkanarodónál az árokba zuhant. Fink Mózes cukorgyári tisztviselő a katasztrófa következtében a helyszínen meghalt, többek sulyosan megsebesültek.

— Hétszáz lengyelországi chaluc érkezett meg szeptember folyamán Palesztinába állandó letelepülésre. Az ünnepek előtt még egy transzport indul el novemberben pedig még nagyobb méretű palesztinai kiárvándorlás várható Lengyelországból.

Valódi ezüst óralánc

és egy valódi svájci óra modern fozon, 3 évi jótállással összesen 290 lej. 2 darab 14 karátos arany jegygyűrű 560 lej. Zálogadulát és törtaranyat legmagasabb áron vesznek. Régi ékszereit csekély áron átalakítjuk, csak Orlov-nál, főpostával szemben. Vidékre utánvétellel. Saját ékszerkészítő üzem.

Kolozs

Miért vizsg

Cluj-Kolozs tud. el annak, hamisító tagjait háztatták százmillió rendőrség majd mikor őrség fogl. líóra zsong. iyegek őss. űy aztán. ról. Katz. Baga Istva. Bukaresbe. lozsváron. két ujab. László és. Iyeghamisi. Furca do. tási ügyb.

Kiderült nek ninc. katörökk. reket bé.

Kiderült a. állásu tisz. „benne. wesen nem.

Egészen. változatoss. vizsgálatát. tudja, hogy. kat Bukar. esekelmén. annak elle. ég és a v.

miért egészen. vadtaná. lati.

Mindeze. nak a bely. az is, hog. előbb üzle. ban és an. lyeket har. küsleges in. lyok között.

azzal a. semmit. kívül, h. lyegelosz.

De minde. unok, hogy. karestben. vizsgálati. Kolozsvár.

Azonban. rajjalban. tektívje ha. vára és. házánál, s. ben ideig. tyokat, A. ethelyezte. előtti órá. bizalmasan. érkeztek. Szerdán. mint a l. tették a. tási ügy. részesülje. ügyesség. zéséről. U.

Jó körzöt. romszöge. olcsón ve. ajándék. ingyen. N.

Kolozsvárra szállították a bélyeghamisítási botrány vádlottait

Eltűntek a kolozsvári bélyeghamisítási panama periratai?

A letartóztatottak az ügyészség fogházában vannak, de iratok hiányában sem az ügyészség, sem a vizsgálóbíró nem vehette hivatalosan át őket

Miért hozták haza a letartóztatottakat a harmincnapos vizsgálati fogság letöltése előtt?

Cluj-Kolozsvár, szeptember 21. (Az Uj Kelet tud.) Idestova egy hónapja mulik el annak, hogy Kolozsváron okmánybélyeg hamisító társaságot lepleztek le, melynek tagjait három napos nyomozás után tartóztatták le Kolozsváron. Előbb több mint százezer lejre becsülte a kolozsvári rendőrség a hamisított bélyegek értékét, majd mikor már minden bűnös a rendőrség foglya volt, egyszerre alig egymillióra zsugorodott össze a hamisított bélyegek összértéke. A bélyeghamisítási ügy aztán váratlanul letűnt a napirendről. Katz Márton, Sztankovits Mihályt és Baga Istvánt a vonaton tartóztatták le, Bukaresbe utaztukban. Peres Sándort Kolozsváron fogták el, míg két nap mulva két újabb letartóztatott: dr. Szinetár László és Kardos Mór szerepeltek a bélyeghamisítási botrány lajstromában. Furcsa dolgok sütkérek ki a bélyeghamisítási ügyből.

talosan — a II. vizsgálóbírói iroda sem. Itt úgy informálták az érdeklődőket, hogy

ők maguk is értesültek a foglyok haza szállításáról, de miután az ilfovi ügyészség nem küldte el még az aktákat, a letartóztatottakat sem az ügyészség, sem a vizsgálóbíró nem veheti át.

Eszerint a bélyeghamisítás vádlottjai hivatalosan még nincsenek a kolozsvári ügyészségen, de azért az ügyészségi fogdakolói, Hivatalosan csak akkor lesznek Kolozsváron, amikor majd az akták is megérkeznek.

Két héttel ezelőtti átirat

Az Uj Kelet munkatársának értesülései szerint a foglyok hazaszállítására már hetekkel ezelőtt hivatalosan megtették az

intézkedéseket. A bukaresti törvényszéknek a harmincnapos vizsgálati fogságról szóló döntése két héttel ezelőtt hangzott el és akkor már a bukaresti ügyészségnek birtokában volt Pastia kolozsvári vizsgálóbíró átirata, amelyben a foglyok hazaszállítását kérte. Erre az átiratra felelet ugyan nem érkezett, de most hazaérkeztek a foglyok hivatalos akták nélkül. Katz Márton és társai egyelőre letartóztatásban maradnak, azonban a vizsgálat nem kezdődhetik meg, míg a bukaresti ügyészség az iratokat nem küldi át Kolozsvárra.

Eltűntek az iratok?

Az iratokkal kapcsolatban egyébként furcsa és egyelőre ellenőrizhetetlen hírek keringenek. Egyes verziók szerint ugyanis a bélyeghamisítási ügy aktái az ősz-

Nem mindegy,
 hogy mivel kezeli a hajhullást!
 A hajkorpázás kezdeti stádiumában végezzen rendszeres hajmosást
Edger Petrolhajszesz-szel és Petrol szappannal
 miáltal megelőzi a haj kihullását.
 Ne hanyagolja el a hajkorpázás kezelését! Az Edger Petrol és Petrol-szappan gyógyszerárban, drogériában és illatszertárban kapható.

szes, Kolozsváron lefoglalt bűnjelekkel együtt eltűntek.

Ezt a hírt természetesen a legnagyobb fenntartással közöljük annak hivatalos megerősítéséig.

A hír valószínűségét támasztja alá az a körülmény, hogy a foglyoknak Bukarestbe való szállítása teljesen indokolatlan volt és

még ma is ismeretlen a Penes nevű megrendelőnek szerepe, akinek a nyomozás folyamán a hajszála sem görbült meg.

A közeli napok eseményei érdekes eseményeket ígérnek a nem mindennapi bonyodalomtól tarkított bélyeghamisítási ügyben, melynek fejleményeit Kolozsváron általános érdeklődéssel várják.

Öt évvel a diákzavargások után — Horowitz Beer megtudta, hogy kitől kell kérnie a kártérítést elveszített szeméért...

Előlről kezdik Horowitz hárommillió lejes kártérítési perének tárgyalását

Bucuresti-Bukarest, szeptember 21. (Az Uj Kelet tud.) Az 1927 decemberében lezajlott nagyváradi és kolozsvári diákzavargásoknak egy késői epilógusa játszódott le tegnap a legfőbb semmitőszék előtt. A zavargások áldozatainak legtragikusabb figurája volt Horowitz Beer, az ősz kolozsvári talmudista, akit tanulás közben letekertek meg az egyik kolozsvári templomban a diákhordák. A magános öregembert megtámadták, véresre verték, leteperék a földre és órát táncoltattak rajta addig, amíg a szerencsétlen embernek kifolyt az egyik szeme. Horowitz Beer azóta járja a különböző minisztériumok és igazságügyi hatóságok szomorú Canossáját, hogy megfizessék neki is azokat a károkat, amelyeket megkínzóztatása következtében szenvedett. A kereskedők, akiknek kirakatablakait beverték, azóta már régen megkapták járandóságaikat.

Csupán Horowitz Beerrel nem akartak tudni a hatóságok. Hiába kilincselte a szerencsétlen öreg magánál a miniszterelnök.

Végül is az igazságszolgáltatáshoz fordult Horowitz Beer. Bepetelt a kolozsvári primáriát, a belügyminisztériumot és a hadügyminisztériumot, együttesen követelve tőlük hárommillió lejt, orvosi kezelés és kártérítés címén. A törvényszék előtt a primária és a belügyminisztérium képviselői kérték, hogy őket vonják ki ebből a perből. Az 1927-es zavargások idején Kolozsváron ostromállapot volt, tehát a közrendért a felelősséget egyedül a hadügyminisztérium viseli. A törvényszék magáéva tette ezt az érvelést és a hadügyminisztériumot kötelezte Horowitz Beer kárának megfizetésére. A hadügyminisztérium fellebbezett a táblához,

amely a fellebbezést elfogadta és úgy döntött, hogy az összes alpereseknek felelniük kell Horowitz Beerrel szemben. A primária és a belügyminisztérium fellebbezést jelentettek be a legfelsőbb semmitőszékhez a tábla döntése ellen. A semmitőszék Margheru tanácsos elnöke alatt helybenhagyta a táblai ítéletet és úgy döntött, hogy a pert úgy a hadügyminisztérium, mint a primária és a belügyminisztérium ellen kell teljesen előlről lefolytatni.

Horowitz Beer örülhet. Öt esztendő után sikerült megnyernie egy nagy elvi csatát a hatóságokkal szemben. A semmitőszéki döntés alapján most kezdődnek előlről a konkrét kártérítési tárgyalások. Ki tudja, vajjon megéri-e Horowitz Beer azt, hogy ez az újabb per is eljuttatja a végső fórumig?

Uj városi pótadót léptet életbe az interimár bizottság a munkanélküli segélyalapra

Kétszázalékot a házadóra, másfélszázalékot a kereskedők fogyasztási adójára és egyszázalékot a szabadfoglalkozásuk adójára vet ki a város. Aggodalmas viták előzik meg a városházán a fontos határozatot

De mindezen rejtélyek mellett arra várunk, hogy a letartóztatottak, miután Bukarestben letöltötték a harmincnapos vizsgálati fogságot, haza fogják küldeni Kolozsvárra.

Megérkeznek a vádlottak, de nem hivatalosan

Azonban egészen más történet. Szerdán hajnalban a bukaresti ügyészség két deaktívje hat fogollyal megérkezett Kolozsvárra és jelentkezett az ügyészség fogházánál, ahol átvételi elismervény ellenében ideiglenesen letétbe helyezte a foglyokat. A szolgálattevő fogházi tisztviselő elhelyezte a vádlottakat. Már a kora délelőtti órákban a hozzátartozókat valaki bizalmasan értesítette, hogy férjeik megérkeztek Kolozsvárra.

Szerdán délelőtt úgy a hozzátartozók, mint a letartóztatottak ügyvédjei megtették a lépéseket, hogy a bélyeghamisítási ügy vádlottai kellő jogvédelemben részesüljenek. Meglepetésre azonban az ügyészség nem tudott a foglyok megérkezéséről. Ugyancsak nem tudott — hivatalosan — a város.

Gimnázisták

Jó körzöt 40 lejért, fejes vonalzóbt, háromszöget külföldi nemgörbülő fából, olcsón vehet Lepage-nál. Vásárlásnál ajándék. Betétkönyv, sorsjegy, jegyzék ingyen. Menjen és kérje Lepage-tól.

Cluj-Kolozsvár, szeptember 21. (Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári városi tanácsnak évek óta legégetőbb problémája a munkanélküliség segélyezésének intézményes megoldása. Éveken keresztül, különösen amióta a munkanélküliség Kolozsváron is nagy méreteket öltött, a legkülönbözőbb megoldásokon törték a fejüket a város vezetők. Eddig azonban csak a társadalmi akciók útján próbálták megoldani ezt a kérdést és minden egyes esetben bezonyult, hogy ez legkevésbé alkalmas arra, hogy az őszi hónapokban már 4000 lélekre rugó munkanélküli tömeg segélyezésére megfelelő alapot tudjon létesíteni a város. A nemzeti parasztpárt által kinevezett új interimár bizottság már több ülésen foglalkozott a munkanélküliség kérdésével és már néhány tervet vetett el, mint a munkanélküliség megoldására alkalmatlant.

Igy felmerült a taxa ad valorem bevezetésének ötlete is,

több erdélyi város, mint Nagyvárad és Máramarosziget mintájára. Az interimár bizottság tagjainak egyrésze azonban ismeri azokat a botrányokat, amelyek ezekben a városokban a taxa ad valorem körül kibörtantak és nem angazsálták magukat a balkezes ötlet mellé. A tanácsban dr. Jacob és dr. Weisz Jenő tanácsosok élesen tiltakoztak a taxa ad valorem ellen, mely újra csak a kereskedőkre róna súlyos terheket.

A tanács péntek délutáni ülésére újabb tervezetet nyújtanak be, mely megállapítja, hogy a munkanélküli segélyezés intézményessé tételéhez társadalmi akciók nem elegendők, éppen ezért alapot kell létesíteni a munkanélküliség segélyezésére. Ez az alap költségvetésben is szerepelne és így a tanács rendszeresen foglalkozhatna a munkanélküliséggel. Ezért újabb pótadót kell kiróni a város lakosságára és pedig már 1932 november 1-től. A tervezet szerint

2 százalékot rónának ki a házadóra, másfél százalékot a kereskedők fogyasztási adójára és egy százalékot a szabadfoglalkozásuk adójára.

Az új pótadókból befolyt összegeket kizárólag a munkanélküli segélyezésre fordítaná a város.

A javaslat körül rendkívül aggodalmas viták folynak az interimár bizottságban. A tanács egyik tagja szem hajlandó teljes mértékben magáéva tenni azt, hogy a mai rendkívül nehéz viszonyok között, amikor az állam is szállítja le az adókat, a város adóemelését hajtson végre. A tanácsban még nem alakult ki egységes álláspont, de máris érezhető, hogy

a többség az adózás mellett foglal állást, mert a munkanélküli segélyt másképpen megoldani nem lehet.

Döntés véglegesen csak pár héten belül lesz a kérdésben.

Izraelita zene a rádióban

Gyakori és szorgalmas hallgatója vagyok a rádióknak. Kárpótol a koncertekért, amelyekről elűt az éjjeli órákba nyúló szerkesztőségi munka. Elhozza szobámba a Staatsoper és a Scala operaelőadásait, amelyekhez egyébként nem tudnék hozzájutni. Szeretem a rádiót, mert nemcsak a kultúrzsükségletek kielégítésénél nyújtja azt, ami túlnő egy vidéki város lehetőségein, hanem mert talán az egyetlen élő instrumentum, amely valóban módot nyújt arra, hogy a föld népei az étheren keresztül megismerjék egymás értékeit.

Természetes dolog, hogy különös öröm számomra, ha zsidó muzsikát sugároznak szét a világon az elektromos hullámok, ha zsidó melódiák vibrálnak fel az apparátusom hangszórójában.

És erre elég gyakran adódik alkalom. Vannak még európai államok, amelyekből a divatos sovinizmus nem tudta kiritani a zsidó zene szépségeivel szembeni respektust. És vannak országok, amelyek ha nem egyébként, hát zsidó hallgatókra való tekintettel közvetítenek zsidó muzsikát. A lengyel állomások például, bizonyára erre való tekintettel, közvetítenek gyakran zsidó zenét. A varsói, lembergi és vilnai stúdiókból rendszeresen felszendülnek nemcsak az ősrégi zsolotárak melódiái, de a jiddis nyelvű művek is, holott a hivatalos lengyel politikai igazán nem lehet filozemizmussal megvádolni.

Jugoszláviában viszont alig néhány ezer zsidó él. A belgrádi stúdió mégis gyakran közvetít zsidó muzsikát. Nem az előfizetők kedvéért nyilván, hanem mert l'art pour l'art szépnek, művészi értékűnek találja a zsidó komponisták és a zsidó néplélek valóban megkapó alkotásait. A hollandiai Hilversum pár hónappal ezelőtt egy zsidó színtársulat operett-előadását közvetítette — a nem zsidó hallgatók számára. A bukaresti rádió purim estéjén kétórás vidám zsidó műsorral lepte meg a zsidó hallgatókat. Radio-Paris pedig, valamelyik déln, hosszú hullámon a megtermékenyített palesztinai föld és az ereci új zsidó közösség légkörében született gyönyörű új héber dalokat, hora-dallamokat sugározta szét az egész világba. Egy francia cionista vezető kísérte magyarázó felvilágosításokkal a dalokat, amelyeknek végén felszendült a Hatikva.

A zsidó nép, amely olyan zeneszerzőket adott a világnak, mint Mendelsóhn, Mayer-Beer, Offenbach, Halévy, Bizet, Goldmark s amelynek zenéjé genúszja a népmuzsikában is megnyilatkozik, ebben a tekintetben sincs, hogy miért szűgyelje magát a világ kultúrnépei között.

Ennélfogva zsidó zene közvetítése nem lehet dehonosztáló egyetlen állam rádiójára sem.

Abból az alkalomból írónak e sorok, hogy kedden este a budapesti rádió —

mirabile dictu — héber zenét közvetített másfél órán keresztül. A budapesti stúdió, ha jól tudom, 1926 óta működik. A hivatalos és nemhivatalos magyarországi rádióújságok pedig lelkesedve írták meg, hogy kedden sorra kerül a pesti rádióban „az első” zsidó hangverseny. Hogyan történhetett ez meg? Ime, a „Rádióújság” megmagyarázza: „Az izraelita előfizetők már évek óta többszörben intervenáltak a stúdió vezetőségénél, hogy közvetítse a rádió néha a Do-hány uccai templom istentiszteleteit is. Szöcs öméltsága, a rádió igazgatója, hosszas és alapos megfontolás után úgy határozott, hogy másfélórás héber koncertet rendeztet a stúdióban, Reméljük, hogy ak oncertet a nemizraelita vallásuk is szívesen fogják hallgatni”.

Hát ez kérem a kedd esti másfél órás zsidó liturgikus zene-közvetítés törté-
ria

Jizchak Grünbaum bécsi előadásában a cionizmus összes erőinek Palesztinára való koncentrációját követelte

A zsidóság világhelyzete a háboru előtt és a háboru után

Bécs, szept. 21. Jizchak Grünbaum lengyel sejmiképvisele, a radikális-cionisták vezére feltűnést keltő előadást tartott a napokban Bécsben. Az előadás címe „Weltzionismus und Weltkongress” volt és abban többek között a következőket mondotta:

— A zsidóság mai rendkívül kritikus helyzetéből magától adódik a zsidó nép nemzeti alapon való megszervezésének szükségessége. Téves azonban az a megállapítás, hogy a cionisták ismerték fel először a zsidóság szervezési szükségét. A világ zsidósága ezelőtt is meg volt szervezve. Az „Alliance Israelita Universelle” megalakulása a múlt század második felében, megerősíti ezt. Az Alliance harcformái azonban távolról sem felelnek már meg napjaink követelményeinek.

— A világháboru előtt mindaz, amit általában a zsidókérdés fogalmába sűrítettek, kizárólag Kelet-európa szorított. Nyugat- és Közép-európában a zsidók nagy részének nem volt nemzetpolitikai problémája, mert a nemzeti asszimiláció processzusa gyors tempóban haladt előre. Gazdaságilag kedvező volt a helyzetük. Mint a középosztály és az értelmi réteg egy részét, engedték a zsidókat, hogy kifejtessék képességeiket, mindaddig, amíg az erőnek szabad versenye volt. Nemzet-politikailag asszimilálódnak, államilag elismert valóságként éltek, amelynek polgárai az állam többi tagjaival osztoztak meg jogaikat és kötelességeiket. Csak Keleten volt forrongás. A fellépő cionizmus felfogása, hogy a keleti zsidók nyomora nem egy földrajzi ponthoz kötött valami, hanem a zsidó nép gyökeres problémája. — brutális módon igazolódott a későbbi évek fejlődése során. De senkisémet sejtette és senki sem mert volna arra gondolni, hogy a helyzet olyan fordulatot fog venni, hogy a bojkottot, a Kelet egykori fegyverét épp oly éles formában fogják átvenni Németországban, vagy Ausztriában. Igen, ez a gondolat lehetetlenségnek, abszurdumnak tűnt, hogy a terror, amit csak a Balkánban és a kelet-európai országokban tartottak lehetségesnek, be fog vonulni a költők és a gondolkodók országába és hogy a civilizáció és a kultúra nem fog tudni védgátat állítani annak utjába.

— E megváltozott helyzetből is le kell vonnunk az igazi konzekvenciát. Már a háboru előtt a galut munkára koncentrálták a cionista munka nagyrészét. Ma hatalmas kettősfeladat előtt áll a cionizmus. A keleti viszonyok és a mohamedán világban uralkodó politikai konstellációk figyelembevételével

ja. A pesti izraelitáknak éveken keresztül kérték, könyörögni kellett, amíg a stúdió igazgatója „hosszas és alapos megfontolás után” el tudta határozni magát arra, hogy a stúdióban, amely na pont a néha kétszer is közvetít cigányzenét, hat év után először — és talán utoljára — zsidó melódiákat is megszólaltasson.

És a pesti rádióknak több zsidó előfizetője van, mint amennyi a bukaresti rádió összes előfizetőinek száma.

Nem akarok semilyen konkluziót levonni ebből a történetből.

Kedden este 330 ezer budapesti izraelita boldog volt és meglegedett. Hat évig vártak erre az eseményre, de legalább nem hiába. E sorok írója sajnos, nem tudta meghallgatni a budapesti rádió izraelita közvetítését. A hangszóró recsegett, krárogott, mintha furcsa légköri zavarok kontárkodtak volna be le az étherbe ezen a hűvös szeptemberi estén.
(k. r.)

Jól bevezetett

fajüzletemhez

társat keresek, esetleg bérbé adnám.
HELLMANN Pata 85.

nemcionista vezetőivel, a „Delegations Juives”-ben a kelet-európai zsidók kisebbségi jogainak lefektetéséért sikra szállottak. Csak a cionisták akarnak harcolni a zsidó feudalizmus ellen és gondoskodni arról, hogy a zsidó világkongresszus demokratikus alapelveken épüljön föl.

Jizachnak Grünbaum ezután fogadta a bécsi sajtó képviselőit, akiket informált a palesztinai zsidó országépítés aktuális helyzetéről:

— Az ország gazdasági helyzete minden vonatkozásban kedvező. A ma Palesztinában élő zsidó közösség begyökeresedett az országba. A kolonizációs munka nagy lépésekben halad előre, az országban nincs munkanélküliség, hanem inkább munkahiányról lehetne beszélni. A zsidók tizezreinek azonnali letelepítésére van ma lehetőség Palesztinában, abban a pillanatban, mielőst megadják erre a politikai előfeltételeket és a mandatárius-hatalom megszünteti a bevándorlás korlátozását. És ebben rejlik a nagy probléma, amelyet a világ fóruma elé kell vinni.

Végül élesen bírálta az angol kormány Palesztina-politikáját, amely ellenkezik a zsidó nép világszükségleteivel és Palesztina követelményeivel.

KÖZGAZDASÁG

A temesvári Kereskedelmi Kamara a devizakorlátozások felfüggesztését kéri a kormánytól

Megalakult Temesváron a pályaválasztási tanácsadó

Timisoara-Temesvár, szeptember 21. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A temesvári Kereskedelmi és Iparkamara választmánya ma délelőtt nagyfontosságú ülést tartott. Albescu elnök megnyitja után Lendvay főtitkár számolt be arról, hogy a kamara kezdeményezésére és égíse alatt megalakult a pályaválasztási tanács, amelynek tagjai Vermes Ernő gyárigazgató, Kovács és Olariu iparosok Teteschi kereskedő és Botez munkaügyi felügyelő lettek.

Megvitatta a választmány a temesvári fogtechnikusok beadványát, amelyben ezek kérték, hogy a pálya tulsufoltsá-

gára való tekintettel, tiltsák meg a tehnikusoknak új tanulók kiképzését. A választmány megállapította, hogy a fennálló törvények nem adnak módot egy ilyen tilalom kiadására. Végül a temesvári kereskedők beadványát vitatták meg, akik rámutatnak arra, hogy a devizakorlátozások következtében a külfölddel való áruforgalom teljes beszüntésére kényszerülnek. Kérték a kamarát, hogy ez hasson oda minden erejével a devizakorlátozások felfüggesztésére.

A választmány ilyen értelemben határozott.

gyakorlása, vagy évközben történt megszüntetése esetén is egész évre kifizetendők a kirótt engedélydíjak.

— Hamis bankjegyekkel akart fizetni — a Banca Nationalának. Bukarestből jelentik: Brailában a Banca Nationala pénztára előtt egy Samlonovici nevű fiatalember 60 drb ezer lejes bankjeggyel fizetett. Azonnal észrevették, hogy a bankjegyek fele hamis. A fiatalembert letartóztatták és megindult a nyomozás.

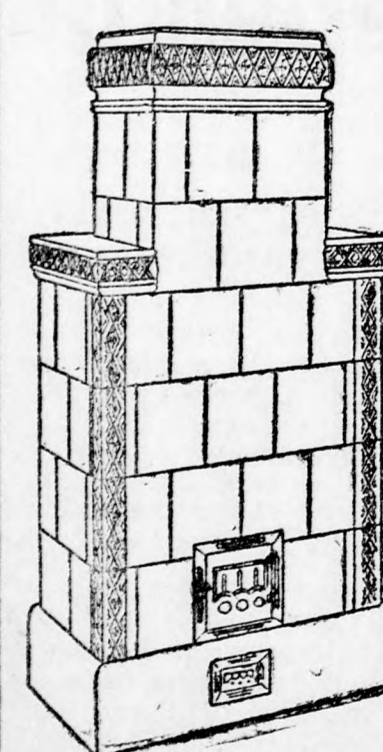
Pályázati hirdetmény

Az aradi zsidó hitközség pályázatot hirdet a „Fischer Erzsébet leányarvabazban” betöltendő

nevelőnői állásra

Pályázhatnak 28—35 év közötti oklevéllel rendelkező zsidó nő tanerők. Javadalmazás teljes ellátás és megállapodás szerinti fizetés. Pályázati határidő 1932 október 15.

„Iris-kályhák”
„IRIS” román kerámiakal
Részv.-Társ. CLUJ,

ajánljuk a nagybecsű közönségnek cserép-kályháinkat a legmodernebb formák és színekben.

Cserép-kályháink bírnak a legnagyobb fűtőképességgel, igen redukált fűtőanyag mellett.

Tökéletes huzat — olcsó és kitűnő felszerelés.

Nagy választék a gyári raktárban, CLUJ, Str. Chintaului-Kajántói-ut 74.

Haller

A. vol
akar

Budapesti tud.) A...
pokig tar...
Haller Istv...
többrendbe...
vadt meg...
egy nyomd...
hez köles...
esődbe eng...
vásárlás...
amelyet ak...
tuszminisz...
sége nyilv...
sereg apr...
ügyében fo...
miniszter e...
a pénzeket...
járás jutu...
vásárlással...
miatt a ve...
vált alá he...
det és egy...
gyet is.

Szerdán...
Bary Zoltán...
Haller Istv...
ter korába...
főbb védel...
és ennek h...
tatta a ma...
vált numer...
bek között...
— Erkö...
bundavásár...
pontjának...
Pál és Hall...
va védeke...
sütve, szen...
mását, ame...
volt, a bur...
jait szolgál

De a...
vásárlás ut...
sitottak...
postol-nyo...
szerzésről...
tak a felha...
levelet, álla...
vosi elhely...
Olyan emb...
arra haszn...
minden tisz...
vetést érde...
be is kell e...
csalt és si...
naiv a véd...
funktim a...
A védelem...
ció folyt...
van szó, ak...
nek, hanem...
egy kis pé...
ben hagyta...
tak feljelet...
fogást a tá...
üldözni kel...
lernél intel...
száért, hog...
hogy erköl...
államfőnek...
lett, a vála...
amelynek n...
külön elég...
ennek meg...
Dr. Bern...
fejtegette...
életét, bünc...
felmentést...
Lajos, Lány...
Augner Pá...
Haller Istv...
áldozott fe...
A bíróság

Nyar

Haller miatt szegyenkeznie kell az egész magyar nemzetnek

Felmentették a csalás és panamázás vádjáról Haller Istvánt, a magyarországi numerusz klauzus megteremtőjét

Az ügyész megállapította, hogy Haller István erkölcsi színvakságba esett

A volt kultuszminiszter most keresztény munkásmozgalmat akar megszervezni

Budapest, szeptember 21. (Az Uj Kelet tud.) A budapesti büntetőtörvényszék pokig tartó tárgyalás után felmentette Haller István volt kultuszminisztert, akit többrendbeli csalással és panamázással vádolt meg az ügyészség. Haller István egy nyomdát vásárolt, amelynek vezetéséhez kölcsönöket vett fel, azután pedig csődbe engedte a nyomdát. Egy bundavásárlás is szerepelt a vádpontok között, amelyet akkor vett meg hitelbe a volt kultuszminiszter, midőn már fizetési képtelensége nyilvánvaló volt. Ezenkívül egész sereg apró, 2—5000 pengős kölcsönök ügyében folyt a vizsgálat a volt kultuszminiszter ellen, aki a vádak szerint ezeket a pénzeket nem kölcsönként, hanem kijárási jutallékként vette fel. A bundavásárlással kapcsolatban bűnrészesség miatt a volt kultuszminiszterrel együtt vád alá helyezték dr. Augner Pál ügyvédet és egy Lányi Erzsébet nevű hölgyet is.

Az ügyész súlyos vádbeszéde

Szerdán került sor a perbeszédre. Dr. Bary Zoltán szigorú vádbeszédet mondott Haller István dr. ellen, aki kultuszminiszter korában a keresztény erkölcsök legfőbb védelmezőjének játszott, ki magát és ennek bizonyítékként megszavaztatta a magyar parlamenttel a hírhedtített numerusz klauzust is. Bary dr. többek között a következőket mondotta:

— Erkölcsi megítélés szempontjából a bundavásárlást tartom a lejtős uti mélypontjának. Lányi Erzsébet, dr. Augner Pál és Haller ebben az ügyben összetanulva védekeztek. Lányi Erzsébet szemlést, szende bübájjal göccselt el vallomását, amelynek minden szava hazugság volt. A bundavásárlás kölcsönszerzés céljait szolgálta.

Haller miatt szegyenkeznie kell a nemzetnek

— De a bunda, amelyet a hitelbe való vásárlás után Hallerék nyomban elzalogítottak, nem tudta felvirágoztatni az apostol-nyomdát, ezért Hallernek új pénzszerezésről kellett gondoskodnia. Elindultak a felhajtók és jöttek a felek, akik utlevelet, állást kértek, patikaengedélyt, orvosi elhelyezést vártak Haller Istvántól. Olyan ember, aki képviselői mandátumát arra használja fel, hogy pénzért kijár, minden tisztességes ember részéről megvetést érdemel, de ezt az embert börtönbe is kell csukni, mert nemcsak kijárt, de csal és sikakasztott is. Haller Istvánnak naiv a védekezése, hogy nem volt semmi jankim a kijáráskor és a kölcsönök között. A védelem részéről lázas leszerelési akció folyt, de itt nem olyan sértettekről van szó, akik alaptalan feljelentést tettek, hanem akik előtt megcsillagítottak egy kis pénzt vagy ígéretet s erre cserében hagyták az ügyészséget és visszavonták feljelentéseiket. Az ilyen erkölcsi fel-fogást a társadalmi érdek szempontjából üldözni kell. Súlyosbító körülmény Hallernél intelligenciája, hogy nevével visszaélt, hogy kisembereket megkárosított, hogy erkölcsi regárdal tartozott volna az államfőnek, akinek bizalmából miniszter lett, a választóinak, az egész nemzetnek, amelynek most miatta pirulnia kell. Ez külön elégtételt, megtorlást követel és ennek megfelelő ítéletet kérek.

Dr. Bernolák Nándor, Haller védője, azt fejtette, hogy Haller semmiféle visszaélést, bűncselekményt nem követett el és felmentést kért, épúgy, mint dr. Gutmann Lajos, Lányi Erzsébet és dr. Hójtás Ödön, Augner Pál védője. Az utolsó szó jogán Haller István hangoztatta, hogy másokért áldozott fel mindent.

A bíróság félöt órakor hirdette ki íté-

letét, amelyben Haller Istvánt részben bűncselekmény hiánya miatt, részben bizonyítékok hiányában felmentette az el-lene emelt vádak alól, míg Lányi Erzsébetet és Augner Pált bűncselekmény hiányában mentette fel a bűncselekmény hiányára vonatkozó iratokat átteszi az Ügyvédi Kamarához.

Haller István sápadt arccal, kezét idegesen gyürve, szemét mereven az elnökre szegezve, hallgatta az ítélet kihirdetését. Lányi Erzsébet könnyezett, Augner Pál mereven, mozdulatlanul állott s nézett maga elé. A teremben halk moraj futott végig s aztán dr. Lengyel Ernő elnök megkezdte a terjedelmes indokolás felolvasását.

Keresztény munkásmozgalmat gründol Haller

Az egyik budapesti lap munkatársa az ítéletkiadás után beszélgetést folyt.

tott Haller Istvánnal. A „numerusz klauzus” apja kijelentette, hogy most folytatja ott, ahol harminc évvel ezelőtt megkezdte: hozzálát a keresztény munkásság megszervezéséhez. Ugy érzi, hogy ezt a mozgalmat, amelyet fiatal korában elsőként indított meg, a mai válságos időkben nagy keretekben ki lehet fejleszteni.

— Kampókeresztes mozgalomra gondol? — kérdezte az újságíró.

— Nem — hangzott a válasz. — Komoly demokratikus munkásmozgalmat sikerre lehet juttatni keresztény elvek alapján, Biztos vagyok abban, hogy a mozgalmat meg lehet szervezni a mai társadalmi rend keretein belül.

Egyebekben Haller István most a keresztény gazdasági egyesületet igazgatja. Ez az egyesület katolikus intézményeknek arut szerez termelőktől és nagykereskedőktől (természetesen nem zsidóktól), akik az ilyenkor szokásos províziót az

Megállapították a herkulesfürdői gyilkosság titokzatos asszony-résztevőjének kilétét

Iohana Dumitrescu bukaresti származású asszonyt körözi az ország rendőrsége. Eberle Christiáné magához tért a kórházi ágyon

Timisoara, Temesvár, szeptember 21. (Az Uj Kelet tud.) Ma délelőtt az a hír terjedt el Temesváron, hogy a herkulesfürdői gyilkosság tetteseit sikerült elfogni. Az Uj Kelet munkatársa telefonon érdeklődött a herkulesfürdői hatóságoktól, ahonnan azt a választ kapta, hogy ez a verzió nem felel meg a való-ságnak. A nyomozás mindenesetre jelentős lépéssel haladt előre. Sikerült ugyan is megállapítani, hogy a herkulesfürdői villa titokzatos lakója Iohana Dumitrescu regáti származású asszony volt, aki a bűntény után — mint ismeretes — nyomtalanul eltűnt. A nyomozás azt is

megállapította, hogy Iohana Dumitrescu 1929-ben közel egy évig tartózkodott egyik bánati városban.

Ezen a nyomon indult most el a rendőri nyomozás. A hatóságok remélik, hogy három-négy napon belül sikerül világosságot teremteni a borzalmas bűntény összes részleteire. A gyilkosságban részes férfiakról egyelőre semmi hír. Mindössze egy ujjlenyomatot sikerült találni a gyilkosság színhelyén. Ezt felküldték Bukarestbe, a daktiloszkópiai intézetbe. Amennyiben a gyilkosnak már eddig is akadt volna dolga az

igazságszolgáltatással, úgy az ujjlenyomat lényegesen meg fogja könnyíteni a nyomozást ebben az irányban is.

Eberle Christiáné ma délelőtt néhány percre magához tért a kórházban. Vízet kért, az ápolónő orvosságos poharat tartott eléje, de a beteg ezt elutasította. Az orvosok ebből öntudatának lassu vissza-térésére következtetnek. Arról, hogy a bűntény éjszakájára vonatkozólag kihallgassák, jelenlegi állapotában természetesen szó sem lehet. Mindenesetre most remélik az orvosok, hogy a tragikus sorsú asszonyt sikerül az életnek megmenteni.

Hoover elnök megbizottja Párizsban a Japán elleni közös akcióról tárgyal az önálló Mandzsúria elismerése miatt

Az amerikai kormány a legközelebbi napokban felszólítja a kilenchatalmi paktum valamennyi aláíróját, hogy közösen lépjenek fel Japán ellen

Párizs, szept. 21. Reed szenátor, Hoover elnök megbizottja a francia fővárosban tartózkodik s napok óta tárgyal Japán elleni közös akcióról francia kormányférfiakkal. Reed bejelentette Herriotnak, hogy kormánya a mandzsúriai kérdésben a Népszövetséggel teljes együttműködésre hajlandó. A szenátor felkérést intézett Hoover nevében a francia kormányelnökhöz, vigye keresztül Genfben a Stimson-formula elismertetését,

mely szerint a Népszövetség tagállamai nem ismernek el semmiféle olyan területi változást, amely erőszak alkalmazásával jött létre.

Az amerikai kormány megállapítani ki-

vánja, hogy Japán kétségtelenül erőszakos eszközöket alkalmazott Mandzsúriának a kínai birodalomtól való elszakítására s ezért nem szabad elismerni a független mandzsú államot.

A lapok értesülései szerint Walter Edge párizsi amerikai nagykövet, aki szintén jelen van Reed szenátor párizsi eszmecseréin, október elején a szenátorral együtt Washingtonba utazik, ahol meg fogják vitatni Hooverrel a további teendőket.

London, szept. 21. Washingtonban felháborodást keltett az a hír, hogy Japán csak azokkal az államokkal szemben fogja elismerni a teljes kereskedelmi szabadság elvét a Mandzsúriával

való áruforgalomban, amelyek elismerik önálló államnak Mandzsúriát.

A lapok hangoztatják, hogy Japán ezzel az álláspontjával nyíltan provokálja az Egyesült Államokat

és egyúttal olyan szerződésszegést is követ el, amit a hatalmak nem nézhetnek tétlenül. Beavatott helyről szerzett információk szerint az amerikai kormány a legközelebbi napokban felszólítja a kilenchatalmi paktum valamennyi szignatárius államát, hogy közösen lépjenek fel Japánal szemben és szorítsák rá a kereskedelmi szabadság elvének tiszteletben tartására.

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Nyáralásból hazatérők első útja Czinkhez vezet, hogy ruhált kevés pénzért rendbe tegye

Haller miatt szégyenkeznie kell az egész magyar nemzetnek

Felmentették a csalás és panamázás vádja alól Haller Istvánt, a magyarországi numerusz klauzus megteremtőjét

Az ügyész megállapította, hogy Haller István erkölcsi színvakságba esett

A volt kultuszminiszter most keresztény munkásmozgalmat akar megszervezni

Budapest, szeptember 21. (Az Uj Kelet tud.) A budapesti büntetőörvényességéig tartó tárgyalás után felmentette Haller István volt kultuszminisztert, akit többrendbeli csalással és panamázással vádolt meg az ügyészség. Haller István egy nyomdát vásárolt, amelynek vezetéséhez kölcsönöket vett fel, azután pedig csődbe engedte a nyomdát. Egy bundavásárlás is szerepelt a vádpontok között, amelyet akkor vett meg hitelbe a volt kultuszminiszter, midőn már fizetéképtelensége nyilvánvaló volt. Ezenkívül egész sereg apró, 2-5000 pengős kölcsönök ügyében folyt a vizsgálat a volt kultuszminiszter ellen, aki a vádak szerint ezeket a pénzeket nem kölcsönképpen, hanem kijárási jutalékképpen vette fel. A bundavásárlással kapcsolatban bűnrészesség miatt a volt kultuszminiszterrel együtt vád alá helyezték dr. Augner Pál ügyvédet és egy Lányi Erzsébet nevű hölgyet is.

Az ügyész súlyos vádbeszéde

Szerdán került sor a perbeszédre. Dr. Bary Zoltán szigorú vádbeszédet mondott Haller István dr. ellen, aki kultuszminiszter korában a keresztény erkölcsök legfőbb védelmezőjének játszott ki magát és ennek bizonyítékképpen megszavaztatta a magyar parlamenttel a hírhedt német numerusz klauzuszt is. Bary dr. többek között a következőket mondotta:

— Erkölcsi megítélés szempontjából a bundavásárlást tartom a lejtős út mélypontjának. Lányi Erzsébet, dr. Augner Pál és Haller ebben az ügyben összetanulva védekeztek. Lányi Erzsébet szemléltette, szende bújjal gőgicsélte el vallomását, amelynek minden szava hazugság volt. A bundavásárlás kölcsönszerzés célját szolgálta.

Haller miatt szégyenkeznie kell a nemzetnek

— De a bunda, amelyet a hitelbe való vásárlás után Hallerék nyomban elzalogítottak, nem tudta felvirágoztatni az apostol-nyomdát, ezért Hallernek új pénzszerzésről kellett gondoskodnia. Elindultak a felhajtók és jöttek a felek, akik utlevelet, állást kértek, patikaengedélyt, orvosi elhelyezést vártak Haller Istvántól. Olyan ember, aki képviselői mandátumát arra használja fel, hogy pénzért kijár, minden tisztességes ember részéről megvetést érdemel, de ezt az embert börtönbe is kell eszükni, mert nemcsak kijár, de eszt és sikasztott is. Haller Istvánnak naiv a védekezése, hogy nem volt semmi jankim a kijárási és a kölcsönök között. A védelem részéről lázas leszerelési akció folyt, de itt nem olyan sértettekről van szó, akik alaptalan feljelentést tesznek, hanem akik előtt megcsillogtattak egy kis pénzt vagy ígéretet s erre cserében hagyták az ügyészséget és visszavonták feljelentéseiket. Az ilyen erkölcsi feltevést a társadalmi érdek szempontjából üldözni kell. Súlyosbító körülmény Hallernél intelligenciája, hogy nevével visszaélt, hogy kisembereket megkárosított, hogy erkölcsi regardál tartozott volna az államfőnek, akinek bizalmából miniszter lett, a választóinak, az egész nemzetnek, amelynek most miatta pirulnia kell. Ez külön elégtételt, megtorlást követel és ennek megfelelő ítéletet kérek.

Dr. Bernolák Nándor, Haller védője, azt fejtette, hogy Haller semmiféle visszaélést, bűncselekményt nem követett el és felmentést kért, épügy, mint dr. Gutmann Lajos, Lányi Erzsébet és dr. Hojtás Ödön, Augner Pál védője. Az utolsó szó jogán Haller István hangoztatta, hogy másokért áldozott fel mindent.

A bíróság félét órákor hirdette ki íté-

letét, amelyben Haller Istvánt részben bűncselekmény hiánya miatt, részben bizonyítékok hiányában felmentette az elene emelt vádak alól, míg Lányi Erzsébet és Augner Pált bűncselekmény hiányában mentette fel a bűnszegédi bűnrészesség vádja alól. Endrőczy Mihály ügyvéd vallomására vonatkozó iratokat átteszi az Ügyvédi Kamarához.

Haller István sápadt arccal, kezét idegesen gyűrve, szemét mereven az elnökre szegezve, hallgatta az ítélet kihirdetését, Lányi Erzsébet könnyezett. Augner Pál mereven, mozdulatlanul állott s nézett maga elé. A teremben halk moraj futott végig s aztán dr. Lengyel Ernő elnök megkezdte a terjedelmes indokolás felolvasását.

Keresztény munkásmozgalmat gründol Haller

Az egyik budapesti lap munkatársa az ítéletki hirdetés után beszélgetést folyta-

tott Haller Istvánnal. A „numerusz klauzus” apja kijelentette, hogy most folytatja ott, ahol harminc évvel ezelőtt megkezdte: hozzálát a keresztény munkásság megszervezéséhez. Ugy érzi, hogy ezt a mozgalmat, amelyet fiatal korában elsőként indított meg, a mai válságos időkben nagy keretekben ki lehet fejleszteni.

— Kampós keresztény mozgalomra gondol? — kérdezte az újságíró.

— Nem — hangzott a válasz. — Komoly demokratikus munkásmozgalmat sikerre lehet juttatni keresztény elvek alapján. Biztos vagyok abban, hogy a mozgalmat meg lehet szervezni a mai társadalmi rend keretein belül.

Egyebekben Haller István most a keresztény gazdasági egyesületet igazgatja. Ez az egyesület katolikus intézményeknek arut szerez termelőktől és nagykereskedőktől (természetesen nem zsidóktól), akik az ilyenkor szokásos provizórt az

Idén mindenki tornázik.

Gyermekeivel egyszerre iratkozzon be

Pap Vera mozgásművészeti iskolájába

Felnőtteknek: Mozgástan, ritmikus torna és tánc. Gyermekeknek: Mozgási alapismeretek, énekek egybekötött táncjátékok, tornagyakorlatok és gyógytorna. Tanítás magyar és német nyelven. Kurzusok és magánórák szept. 26-án kezdődnek. Tisztviselőknak esti tanfolyamok. Beiratkozás: délelőtt 11—1ig és d. u. 6—8ig. Calea Regele Ferdinand 59.

egyesületnek adják és ebből az összegből egy alapot létesítenek a keresztény ifjúság számára.

Haller István tehát folytatja ott, ahol a numerusz klauzusnál elhagyta.

Megállapították a herkulesfürdői gyilkosság titokzatos asszony-résztevőjének kilétét

Iohana Dumitrescu bukaresti származású asszonyt körözi az ország rendőrsége. Eberle Christiánné magához tért a kórházi ágyon

Timisoara, Temesvár, szeptember 21. (Az Uj Kelet tud.) Ma délelőtt az a hír terjedt el Temesváron, hogy a herkulesfürdői gyilkosság tetteseit sikerült elfogni. Az Uj Kelet munkatársa telefonon érdeklődött a herkulesfürdői hatóságoktól, ahonnan azt a választ kapta, hogy ez a verzió nem felel meg a valóságnak. A nyomozás mindenesetre jelentős lépéssel haladt előre. Sikerült ugyan megállapítani, hogy a herkulesfürdői villa titokzatos lakója Iohana Dumitrescu regáti származású asszony volt, aki a bűntény után — mint ismeretes — nyomtalanul eltűnt. A nyomozás azt is

megállapította, hogy Iohana Dumitrescu 1929-ben közel egy évig tartózkodott egyik bánati városban.

Ezen a nyomon indult most el a rendőri nyomozás. A hatóságok remélik, hogy három-négy napon belül sikerül világosságot teremteni a borzalmas bűntény összes részleteire. A gyilkosságban részes férfiakról egyelőre semmi hír. Mindössze egy ujjlenyomatot sikerült találni a gyilkosság színhelyén. Ezt felküldték Bukarestbe, a daktiloszkópiai intézetbe. Amennyiben a gyilkosnak már eddig is akarta volna dolga az

igazságszolgáltatással, úgy az ujjlenyomat lényegesen meg fogja könnyíteni a nyomozást ebben az irányban is.

Eberle Christiánné ma délelőtt néhány percre magához tért a kórházban. Vizet kért, az ápolónő orvosságot poharat tartott eléje, de a beteg ezt elutasította. Az orvosok ebből öntudatának lassu visszaterésére következtetnek. Arról, hogy a bűntény éjszakájára vonatkozólag kihallgassák, jelenlegi állapotában természetesen szó sem lehet. Mindenesetre most remélik az orvosok, hogy a tragikus sorsú asszonyt sikerül az életnek megmenteni.

Hoover elnök megbizottja Párizsban a Japán elleni közös akcióról tárgyal az önálló Mandzsúria elismerése miatt

Az amerikai kormány a legközelebbi napokban felszólítja a kilenchatalmi paktum valamennyi aláíróját, hogy közösen lépjenek fel Japán ellen

Párizs, szept. 21. Reed szenátor, Hoover elnök megbizottja a francia fővárosban tartózkodik s napok óta tárgyal Japán elleni közös akcióról francia kormányférfiakkal. Reed bejelentette Herriotnak, hogy kormánya a mandzsúriai kérdésben a Népszövetséggel teljes együttműködésre hajlandó. A szenátor felkérést intézett Hoover nevében a francia kormányelnökhöz, vigye keresztül Genfben a Stimson-formula elismertetését,

mely szerint a Népszövetség tagállamai nem ismernek el semmiféle olyan területi változást, amely erőszak alkalmazásával jött létre.

Az amerikai kormány megállapítani ki-

vánja, hogy Japán kétségtelenül erőszakos eszközöket alkalmazott Mandzsúriának a kínai birodalomtól való elszakítására s ezért nem szabad elismerni a független mandzsú államot.

A lapok értesülései szerint Walter Edge párizsi amerikai nagykövet, aki szintén jelen van Reed szenátor párizsi eszmecseréin, október elején a szenátorral együtt Washingtonba utazik, ahol meg fogják vitatni Hooverrel a további teendőket.

London, szept. 21. Washingtonban felháborodást keltett az a hír, hogy Japán csak azokkal az államokkal szemben fogja elismerni a teljes kereskedelmi szabadság elvét a Mandzsúriával

való áruforgalomban, amelyek elismerik önálló államnak Mandzsúriát.

A lapok hangoztatják, hogy Japán ezzel az álláspontjával nyíltan provokálja az Egyesült Államokat

és egyúttal olyan szerződésességét is követ el, amit a hatalmak nem nézhetnek tétlenül. Beavatott helyről szerzett információk szerint az amerikai kormány a legközelebbi napokban felszólítja a kilenchatalmi paktum valamennyi szignatárius államát, hogy közösen lépjenek fel Japánnal szemben és szorítsák rá a kereskedelmi szabadság elvének tiszteletben tartására.

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Nyaralásból hazatérők első útja Czinkhez vezet, hogy ruhált kevés pénzért rendbe tegye

IRÓK ÉS IRASOK

Jeremiás

Dr. Kecskeméti Lipót háromkötetes műve. Kiadó: Kecskeméti György

Hatalmas mű: terjedelmre és tudományos, valamint irodalmi súly tekintetében ezen a területen egyedülálló. Az írója: Kecskeméti Lipót dr., a váradi kongresszusi hitközség főbírája, tudós és író, akít széles e földön ismernek mindenütt, ahol a zsidó mult élő valóság, ahol a zsidó kultúra nemesbítő tényező. Jeremiás könyve (az első kötet 255 oldal, a második kettő 550 oldal) legegényibb műve a szerzőnek, aki lelkipásztorkodása első éveiben kezdte ennek a próféta életét és művét tanulmányozni. Csak tökéletesen veleélző, csak teljesen egybefonódó lélek dolgozhat egy munkán évtizedekig, míg végül kihozza a nyilvánosság elé. Önálló hatalmas munka. Önálló. „Nem dolgoztam — írja a szerző — nagyobb irodalommal, mert a szabad mozgást szeretem.”

Két olvasótábor csodálhatja meg a könyvet: a szakember és aki egy nagy történelmi egyéniségnek plasztikusan bemutató képét tudja élvezni. Egyéniségnek, amely évezredek át hatással volt a nép legjobbjaira. Abból a materiából, ami hatszáz egyházi évvel a rendes időszámítás előtt erjesztője volt a zsidó nép akarásainak. Nem törődik vele, hogy Jójakim király haragszik rá. Persze, hogy nem szívelheti a fiatal prófétát, aki „kellemetlen és kemény bírálója a királynak.” Üldözik felségértésért, az életére törnek, de megmenekül. A fórumon azonban, a templomi téren nem jelenhet meg. A király Egyiptom szövetségét keresi, Jeremiás a babiloniaikkal akarja együtt látni a zsidóságot. Babilonia világalom volt akkor, Izrael népe békében élhetett volna. A prófétát igazolták az események. Egyiptom nagy vereséget szenvedett Karhanus mellett; a király még izzóbban gyűlöli a prófétát. Vésztjósító beszédeit elégetti és később, amikor a történések hatása alatt a szövetséggel föl kell hagynia, a király környezete még mindig hajszolja. Pashur, a templomi rendőrség főnöke lecsukítja, megvereti. Tíz évig üldözik a prófétát, mindaddig, amíg a királyt felváltja Cidkia uralma. Néhány nyugodt esztendő. Azután jön Jeruzsálem ostroma. Követeli, hogy Juda adja meg magát. A tiszték üldözik. Véletlenül közzé lehet, hogy megmenekül. Börtönbe jut, babiloni tiszték kimentik. Egyiptomba jut, magányosan, feleség, barát nélkül. Ötven éves prófétai mult után végre ez a szomorú emigráció.

Kecskeméti Lipót a prófeta egyéniségét így jellemzi:

„Reálpolitikus meg esemény álmódója, szinte ugyanegyszerre is, hogy prófétáskodásában együtt valóságok és hittek, úgy, ahogyan csak a költőiség tudja: nem látottba is tett valóságok és meglettségeik élő hitke — ki volt ő maga, mi volt a személyében, hogyan élte az életét, aki ez volt prófétái? Előttünk az élő ember, prófétáskodása negyvenöt esztendőjének az él embere, a negyvenöt esztendőnek ezer változásaiban, egyszeriekben és megismétlődöttékben — és mégis úgy vagyunk vele hogy minden utána-képzések a magak hamar elnyosodottságából mindig ugyanazon egy képé éléződnék: hogy újra meg újra úgy látjuk, szinte csakis úgy, tul az ötvenen, egyenes tartású öregező emberül, akinek azonban egyre a régi tüzzel sötételtek az életben azok a mélyen fekvő, nagy, kerek szemek. A még későbbi Jeremiás pedig, tul a hetvenen? még az ázelőtti Jeremiás, a harmincas éveké? vagy éppen huszon alul? Hát ahogy az élete vége fordult Jeremiásnak, bizony a legteljesebb férfiaság is reszketőbe roppanhatott volna abban a nyomorúságban: de amilyen energiák az ő lelkében dolgoztak, hát Jeremiásnak a vénsége sem lehetett elagottság. Errefelé pedig, a férfikoron keresztül, le az ifjukorig? hát ami gondok, keservességek, egyének, közéletiek, sürsődtek rá arra a három évtizedre és ami erkölcsi szigorúságnak sötét komorúsága az első napokon már: az érzés érzik ránk, hogy Jeremiásnak az ifjukora is nem volt fiatalság. Elfehértelt feje még elő-előjelenkeztek a foglyok között békésan vándorogtatóból, a lerombolt templom falánál gyászba görnyedtéből, meg on az egyiptomi utról és a Bárak-buszóból, de az ifjut, ha meg is rajzolja a képzetünk, nem tudjuk látni igazán ifjunak — nem is volt Jeremiásnak fiatalsága: öreg volt, férfi volt, akár gyer-

mekül is. Ahogy egyszer mégis maga hivatkozott rá a fiatalságára, hogy nem vállalhatja a prófétai küldetést, nem ért a beszédhez, hiszen még fiatal, az is éppen a súlyos, a lelket lenyomó komolyság szava: azé a fiatalság, amely tele van az elhivatás tudatával és nem érzi magát fiatalnak, csak az évei számában — és szinte abban is csak az emberek miatt: hogy utána találnak majd számítani az éveinek.

A második könyv alcíme: „A nemzeti és a vallási elv mérkőzése”. Ez a könyv tárgyalja a polytheizmussal való harcát. Érdekesek azok a fejezetek, amelyekben a népi vonásokat fedezi fel Isten és Izrael viszonyában és azok, amelyek a Szövetség Könyvének Josia király idejében való feltalálásról szólnak. A kétféle prófétaságról — a Jeremiásról és Habakkukról — írott fejezete, tul az idézethalmazon, a legolvasmányosabb és érdekelhető azokat is, akik a prófeta korának szellemét akarja megismerni.

„A vallás népe és a vallásos ember” — ez a harmadik könyv címe.

Általános romlottság cím alatt a prófeta jellemzése: Itt egy részlet, meg ott és a kép azé a korszaké, mégis a maé is, minden időké, minden népeké; mindig így látta és látja az életet az erkölcsi idealizmus: hogy lehetetlen, hogy neki az életből ne a nyers materializmus vágjon a szemébe. És az a prófétaságban dolgozó izraeli moralizmus, az a nagyvilágba az Isten eszméjé át kiérező, az a szenvedésiglen érzékenysége minden erkölcsi nemszépnek — hogy szenvedése legott a végnél tart: csupa romlottság mindenki a legutolsóiglan. Ugy van vele Jeremiás is; nem találja meg a zsidó emberben a zsidót, annyira

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

— Indig Alfréd hangversenye. Tegnap este tartotta meg zsufolt ház előtt hangversenyt a kolozsvári katolikus gimnázium dísztermében Indig Alfréd, a jóné vő, kolozsvári származásu hegedűművész. Intropretációjában ezuttal is jól ismert kvalitásait csillogtatta meg: előadásán hűvös eleganciáját, precizizáló virtuozitását és főlényes zenei intellektualitását. A hűvös és elragadóttá nem erős oldala Indignek, érzelmi skálája szűk, vonókezelése ennek megfelelően nyugalmas, minden konvulzív lendülettel mentes. Eme hiányokért azonban kárpótolja hallgatóságát szolid bázis sokon nyugodt tudása, mesteri felkészültsége és az előadott daraboknak finoman való átértékelése. Különösen Brahms hegedűversenyének előadásával ért el jól megérdemelt hatást, de nagy sikere volt a Wieniawski-darabok, valamint Rózsa Sándor magva szvittjének bemutatásával is. Különös elismerés illeti meg Molnár Irmát, aki a zongorakíséretet nemesak komoly zenei tudással, de határozott művészi kvalitásokat ragyogtatva látta el. Ugy Indiget, mint Molnár Irmát az egybegyűlt, lelkes, hozzáértő közönség melegen és szünni nem akaró tapsokkal ünnepelte.

Színház-Mozgó műsora

Csütörtökön fél 4, fél 6, fél 8 és este fél 10 órakor:
Pénteken fél 4, fél 6, fél 8 és este fél 10 órakor:
Betyárszerelmem. (Mindent egy csökört). Énekes, kalandos szerelmi történet 8 felvonásban. A főszerzők: Don José Moyca, Monna Maris és Antonio Moreno. Új hangos kiadás. Helyárak: fél 4 órakor 10 és 20 lej, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor 10, 20, 30 lej.

MORAVETZ

Zeneművek

Hegedű és zongora iskolák, naponta megjelenő újdonságok!
Bizományi lerakot, olcsó kiadói árak.

Bőr aktatáska . . . Lei 140—
Bőr háti táskák . . . Lei 200—

Boros papirkereskedés

öznésben látja maga körül az embereket: „aprajuk-nagyjuk, mindnyája hasznot hajhász”.

Egyszer-egyszer mintha mégis egyénenként látná őket, akiket megvádol: „mert akadnak népemben istentelenek, akik lesben állnak, leguggolnak, mint a madarászok, felállítják a csapdát, hogy embereket fogdoszanak; mint kalitka, madarakkal tele, úgy telvék házaik családsággal: így lettek nagyok, meg gazdagok, meghíztak, meghajásodtak, csorog is róluk, ami csak gaz dolog: törvényt nem látnak, törvényt az árvaéknak, hogy diadalra vigyék és a szegényeknek jogát nem itélik meg”. De könnyen megy nála, hogy elveti a súlykot. Így szól a seregek Adonájá: „Vagdaltjátok F fáját, hányjátok föl Jeruzsálem ellen töltést, ez a város az, amely végpusztulásra rendelve: csupa fosztogatás benne, ahogy a kut hűsen tartja vizét, úgy hűsen tartogatja Jeruzsálem a rosszaságot: csak erőszak, meg rablás hallatszik fel benne, szímem előtt csupa betegség, meg seb”.

Pélemtés a kep, ahogy Jeremiás a judai közszellemet bemutatja és együtt haragszik a haragúva: hogy egy olyan társadalmi nem érdemli meg az életet; de éppen az a zsidóság megéltének és arra való erkölcsi jogának és érdemességének az alapja és magyarázata és megigazolója, hogy volt egy Jeremiás, aki így itélte meg a zsidó életet.

Aki elmélyülni tud régi nagyságok lelkivilágába, aki meglátja egy gondolat, egy szófordulat perspektívájában a legújabb viszonyokra való rávilágítást, megrendülve látja, hogy mai életünknek milyen közvetlen kapcsolata legyen Jeremiás korához. Csak éppen, hogy Jeremiásunk nem született. (—)

RÁDIÓ MŰSOR

Csütörtök, szeptember 22.

Bukarest. 18.40: Grammfón. 19: Dal-est. 19.20: Szimf. hangv.

Budapest. 9.15: Hangv. 12.05: Postászenekar. 2.45: Hírek. 5: A földművelésügyi minisztérium rádióelőadása. 5.30: Cigányzene. 6.30: Angol nyelvtanítás. 7: Basilides Mária hangv. 7.35: Egyfelvonásosok. 9.25: Cigányzene. 10.45: Grammfónhangv.

Belgrád. 20.30: Zsidó zene. Bécs. 15.20: Zongorahangv. 22—24: Régi és új táncok.

Berlin. 17.55: Elektromos hangszerek. 21: Zenekari hangv.

Breslau. 21.10: Puccini: Bohémélet c. operájának zenéje.

Frankfurt. 20: Verdi: Trubadur grammfónon.

Heilsberg. 20.05: Mozart: Szöktetés a szerényből című operája.

Prága. 19.45: Tursch hegedűművész hangv.

Róma. 20.45: Zenekari hangv.

Stuttgart. 17: Wiesbadeni városi zenekar hangv.

Varsó. 17: Szólisták hangv. — 13.20: Táncczene. 20: Szimf. hangv. — 22.50: Táncczene.

Péntek, szeptember 23.

Bukarest. 20.15: Karének.

Budapest. 9.15: Szimf. hangv. 12.05: Férfikvartett. 2.45: Hírek. 4: Előadás. — 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: A rádió házikvintettjének hangv. 6: Gyors író tanfolyam. 6.30: Cigányzene. 7.30: Miért nehéz a zene, előadás. 8: „A francia opera mesterei”. A Budapesti Hangverseny Zenekari hangversenye.

Bécs. 19.30: Beethoven: C-dur szentmise. 20.30: A szimfónikusok Aschel Wanda szopránénekésnővel. 20.15: Cigányzene Budapestről.

Berlin. 17.05: Operaáriák. 17.50: A hallgató és készüléke.

Brüsszel. 22.10: Táncczene.

Daventry. 20: Beethoven hangv.

Hamburg. 20: Flotow: Márta című operája.

Heilsberg. 20: Zenekari verseny.

Kassa. 19: Rádiózenekar.

Langenberg. 22.45: Korszerű versek és zene.

Leipzig. 19.30: Kamarazene.

Madrid. 20: Harang. 23: Szimfónikus hangverseny.

Milánó. 19: Könnyű zene. 20.45: Szimf. hangverseny.

Osló. 20: Könnyű zene. 22.15: Karének.

Palermó. 20.45: Verdi: Rigoletto.

Prága. 20.15: Rádiózenekar.

Riga. 19.05: Szimf. hangv.

Toulouse. 20.30: Katonazene. — 20.45: Filmdalok. 22: Balalajka.

Varsó. 17: Szór. zene. 18.20: Táncczene. 20: Szimf. hangv. 22.50: Táncczene.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 8 lej, vata- tagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apró- hirdetés 30 lej. Allástkeresőknek 80 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelítség levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Engedélyeket, vámolási ügyeket és bármilyen bucaresti megbízást elvállalok. Hirsch Salamon Huedin, Str. I. Maniu 5.

Kiadó butorozott szoba kapumelletti bejárattal és fűrdőszobahasználattal. Str. Gen. Berthelot (Eötvös u.) 25.

Intelligentes Kinderfräulein Jüdin, sucht für sofort Stellung, geht auch aufs Land. Adresse: Leuchter Helén, bei Herrn Dux Iclodul-Mare. Jud. Somes.

Studentin unterrichtet alle Fächer des Lyceums auch deutsch gegen Kost und Quartier oder mässiges Honorar. Adm.

Egy három, egy négy szobás lakás november 1-re kiadó. Széchenyi tér 3. sz. Értekezni ugyanott.

Varrónó, elsőrangú francia. és angol munkás vállalja nagyon olcsón a legkülönböző fazonok készítését, csakis saját lakásán: Calea Victoriei (Magyar u.) 139. Hátnál az udvarban.

Naponta frissen fejt kóser tehén- és bivalytej (házhöz szállítva is), valamint tejszín, tejföl, vaj és túró kapható Schwartz Ignácánál, Str. Filipescu (Szentlélek u.) 7. Ugyanott vegetárius koszt — kihirdására is — kapható. Csak megrendelésre.

Nevelőnői állást keres románul, németül beszélő fiatal zsidó leány. Háztartásban is segédkezne. Cim a kiadóban.

Elveszett tegnap reggel 6 óra körül a Kádár és Árpád uccai utvonalon egy pár tefilin bordóvörös bársonyokban תפילין ES לראש felirással. Megtalálóját, vagy azt, aki tud róla, kérem értesítsen Árpád ut 15/a alatt.

Figyelem! Aranyozást, képeretézést, üvegezést olcsó napi áron. Nagy választék ovál és kerek Blondel-keretekben. Somlyainál, Str. Juliu Maniu 7.

Forgalmas helyen üzlethelyiség italmé- réssel, trafikkal, ugyanott 2 szoba konyha és 1 szoba konyha kiadó. Árpád ut 55.

Függöny- és ágyterítőminták, ágynemű- és fehérmű-sablonok nagy választékban érkeztek. Fisch Böske kézimunka- szalonjába Cluj, Str. Baritiu (v. Malom ucca) 16.

Kertes házban 1 szoba konyha, mellék- helyiségekkel (esetleg két szoba konyha) kiadó. Str. Bratianu (Király u.) 45.

Tudásban az erőt!
Olvassunk!!

Már 7 leíért napra folyóiratot,

bel- és külföldi kölcsön ad házhöz szállítva a

„Családi Olvasókör” folyóiratközlésű Sztrada Filipescu (volt Szentlélek ucca) 1 szám.

A folyóiratok továbbítás előtt formaidéj gazzal lesznek fertőtlenítve!!!

Fel-
ban

Fig-
riom-
októb-
ségi-
vétel-
párti-
sere-
hetőle-
lampo-
dij-é

és Bu-
társas-
nikai-
marad-
ban-é
ni fog-
is ide-
son re-

A nap-
Román-
szusa-
megvit-
gebbi-
a kéve-
szünte-
eddig-
tás ut-
len let-
retorz-
ellen-
ellen-
tartjal-
métel-
A főp-
ban b-
okulva-
jövőbe-
ügyi i-
várado-
rossz-
kerrel-
Kolozs-
határo-
szervez-
fűfekt-
adósok-
akik-
tyára-
adóssá-
vagy-
nyilván-
gatásá-

Ro-
Válts-
Kajeme-
Megt-
Ezt-
sanai-
közölvé-
merőse-
ja tehát-
lakit.

Mind-
nek me-
— A-
titkári-
kal, ho-
megkez-
ujíthat-
nem vá-
ülések-
adatni,
szes és-
hítség-
emleje-
Az elő-
gazdasá-
letét le-
az érde-
időn be-
ban (C-
e. 9—1-
is a t.
hogy es-
ünnepe-
nélkül-
mert es-
férőhe-
lás ped-
tilos. A-
gondosk-
nek kiv-

HIREK

Felhívás a választói listában nem szereplő zsidókhöz!

Figyelemmel arra, hogy a minisztérium legújabb rendelete értelmében október 1-ig mindenki kérheti a községi választási névjegyzékbe való felvételét, a P. Unirei 19. emeletén levő pártirodában mindenkinek rendelkezésére állanak a szükséges blanketták. Lehetőleg hozza magával mindenki az állampolgársági igazolványát. A felvétel díj- és bélyegmentes.

A Zsidó Párt Cluj-i Tagozata.

— Elmarad a társasutazás Szinajába és Bukarestbe. A f. hó 24-ére hirdett társasutazás Bukarest—Szinajába technikai okok miatt bizonytalan időre elmaradt. Minden remény megvan azonban arra, hogy rövid időn belül sikerülni fog az utazást lebonyolítani. Mikor is idejében értesíteni fogjuk az utazáson résztvevni szándékozókat.

— Feketelistán a kávéházi polgárok. A napokban zajlott le a fővárosban a Románia Főpincérek Országos Kongresszusa, amelyen több szakmai probléma megvitatása után megújították azt a régebbi határozatot, amelynek értelmében a kávéházi és vendéglői főpincérek megszüntetnek mindennemű hitelezést. Az eddigi kihitelezéseket előzetes felszólítás után, — amennyiben az eredménytelen lenne — bírói uton is behajtják. A retorzió azonban nemcsak a vendégek ellen irányul, hanem ama fizetőpincérek ellen is, akik különböző okokból fenntartják az eddigi rendszert. Ezeket kiemeltlenül kizárják a szakszervezetből. A főpincéri óvadékok tekintetében újabb bevezetést az a rendszert, hogy okulva számos elikkasztott óvadékon, a jövőben a kauciót le kell tenni munkügyi inspektorátushoz. Aradon és Nagyváradon, ugyszintén Temesváron is a rossz fizetők ellen beindított akció sikerrel járt. Több városban azonban, így Kolozsváron is, az eddigi idevonatkozó határozatokat nem respektálták. A szakszervezeti főtítkári intervenciójára már fölfektették a kávéházi és vendéglői adósk feketé listáját és a jövőben azok, akik feketéjüket és vaacsorájukat „potyára” élvezték, ezt a potyázást csak adósságuk kifizetése után folytathatják vagy kénytelenek lesznek lemondani a nyilvános éttermek és a kávéházak látogatásáról.

Ros Hasana közeledik

Váltsa meg új évi üdvözlését a Keren Kojemeth utján.

Megtakarít posta és névjegyköltséget.

Ezt az üdvözlést az Uj Kelet rohasanaj számában, amelyben az üdvözlések közölve lesznek minden rokona, ismerőse, üzletfele elolvassa. Nincs gondja tehát arra, hogy nem felejtette ki valakit.

Mindezen felül még Palesztina földjének megváltásához is hozzájárul.

— A Cluj-i Kongr. Izraelita Hitközség titkári hivatala közli az érdeklő tagokkal, hogy a templomülések beíradása megkezdődött. A régi bérlők f. hó 22-ig újíthatják meg bérlleteiket, míg a ki nem váltott, illetőleg meg nem újított ülések 23-tól 28-ig új bérlőknek fogadhatni. A hitközség eljárásága az összes őszi ünnepekre dr. Weisz Pál rabbi-hitszónokot hívta meg, hogy ezzel is emelje az ünnepek fényét és áhitatát. Az eljáráság tekintettel volt a súlyos gazdasági viszonyokra és az ülések bérlését lényegesen redukálta. Felkértek az érdekeltek, hogy üléseiket a jelzett időn belül váltsák ki a titkári hivatalban (Calea Regele Ferdinand 54. I. e. d. u. 9-1 és d. u. 3-6). Felhívjuk ezúton is a t. templomlátogatók figyelmét arra, hogy csak is maszkjal jegyvel lehet a főünnepeken a templomba bejutni, jegy nélkül senkit sem fognak beengedni, mert csak annyi jegy adatik ki, ahány férőhely a templomban van. A tulzsufolás pedig életveszélyes és hatóságilag is tilos. Ajánlatos, hogy mindenki idejében gondoskodjék megfelelő templomi ülésnek kiváltásáról.

Az ötödik és a legnagyobb alijja kezdete

Ötezer új certifikátot kap a Cionista Világszervezet a Palesztina-kormánytól

1922 óta ilyen certifikát-kvantumot nem adott a kormány a Jewish Agencynek

Jeruzsálem, szeptember 21. A legújabb palesztinai jelentés azt a megnyugtató és igen kedvező hírt közli, hogy a Palesztina-kormány a következő félre, illetve az októbertől márciusig terjedő időtartamra 5000 bevándorlási certifikátot bocsát a Jewish Agency rendelkezésére. Az 1922. évi alijja óta ilyen mennyiségű certifikátumot nem adott a kormány a Jewish Agencynek. Ez az 5000 certifikát nemcsak Palesztina kedvező gazdasági helyzetére és az ország nagy befogadóképességére világít rá, hanem az utóbbi évtized egyik legjelentősebb és legkedvezőbb politikai fordulata is a cionista mozgalomban. És különösen akkor tudjuk

felfogni ennek értékét, ha ezt a helyzetet a múlt évvel és a legutóbbi felesztendőjével hasonlítjuk össze, amikor 1931-ben 350 certifikátumot kaptunk és alig 9000 bevándorlónk volt és 1932 első felében 2100 certifikátumot kapott a Jewish Agency.

A februárban megindult nagy zsidó bevándorlás, az azóta egyre emelkedő chaluc-immigráció, az áprilisban kapott 2100 és az 5000 certifikát erőteljes kezdete egy nagyarányú zsidó bevándorlásnak, amely minden jel szerint a zsidó nép követelményeinek megfelelően az eddig négy alijját jóval túl fogja haladni.

— Goga utban van hazafelé. Bukarestből jelentik: Goga Gasteinből Bécsbe érkezett, ahonnan néhány napi tartózkodás után visszatér az országba.

— Mirto Beszarábiában bekíti a nemzeti parasztpártot. Bukarestből jelentik: Mirto miniszter a nemzeti parasztpárt megbízásából Beszarábiába utazott. Mirto egy hétig fog ott tartózkodni, hogy a beszarábiái szervezetek és a párt bukaresti központja közötti nézeteltéréseket áthidalja. Mirto egy hétig marad Beszarábiában, azután visszatér a fővárosba és jelentést tesz pártja központjának a Beszarábiában elért eredményekről.

— Elhízott egyéneknek a természetes „Ferenc József” keserűvizkora hatalmas előmozdítja a bélműködést, a testet könnyedé teszi s tiszta fejet és nyugodt alvást teremt. Az orvosi szakirodalom kimutatja, hogy a Ferenc József viz a máj és a végbél felé irányuló vértódlásoknál, valamint aranyérvnél és prostata-bajoknál is áldásos hatást fejt ki. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Kiutalták a kisebbségi iskolák városi segélyét. A kolozsvári városi tanács, mint ismeretes, 250.000 lejt utalt ki a kolozsvári kisebbségi iskolák segélyéül. Az összeget az interimár bizottság tegnapi ülése kiutalta és amikor a kasszában megfelelő összeg áll majd rendelkezésre, kifizeti az arra jogosult iskolák igazgatóságának.

— Az összes emberi ismeretek tárháza az egykötetes Uj Genius-Lexikon, 40.000 cikk., 110.000 sor, 1600 hasáb, 800 ábra és mellékletek füzve 120 lej, költve 150 lej Lepagenál Kolozsvár. Beküldve portómentes, utánvételt portó 20 lej.

— Egészséges, jókedvű a gyermek, ha Pap Vera mozgásművészeti iskolájába jár. Calea Regele Ferdinand 59. Beiratás naponta d. e. 11—1-ig és d. u. 6—8-ig. Tisztviselelőnek olcsó esti tanfolyam.

— A pénzügyminiszter igyekszik fizetni a tisztviselőket és nyugdíjasokat. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter szükséges intézkedéseket tett, hogy a nyugdíjasok és köztisztviselők fizetésének kiutalását az adóhivatalok rövidesen megkezdhesék.

— Zsidó-arab közeledés. A „Bustnai” című palesztinai mezőgazdasági szaklapban olvashatjuk, hogyan alakul ki az e-fendik minden látítása és inscenálása ellenére is a zsidó-arab jóviszony. Az amerikai zsidók Gan Javueh kolónijáján az egyik földdarabon arab bérlők dolgoznak, akik a termésnek egy harmadát kell, hogy fizessek a kolóniának bér gya mánt. Az idén rossz termésük volt az arab bérlőknek és erre való tekintettel a zsidó kolónisták elengedték a termésből járó kamatot. Ez a hír csakhamar bejárta az arab falvakat és arab delegációk érkeztek Gan Javuehbe és így szólottak a zsidó kolónistákhoz: „A mi arab földesuraink kiszípoloznak bennünket. A zsidók élni hagyának bennünket. Adjatok nekünk zsidó urakat! Szervezetek nekünk zsidókat!”

— Háromnapos gyilkostói kirándulást rendezett f. hó 17., 18. és 19-én az EKE kolozsvári központi turista szakosztálya. A Gyilkos-tó, amely a Gyergyói-havasok egyik magaslatán van, valamint az ezt környező természeti szépségek a vadregényes Békás-szorossal felejtethetetlen élményt jelentenek a kiránduláson résztvevők számára. Egyéb-ként a Gyilkos-tó és annak környéke Erdély egyik legszebb kiránduló helye, amelyet külföldi turisták is nagyszámban keresnek fel. A kirándulás megrendezésért, az utazás és elszállásolás sima lebonyolításáért elismerés illeti az EKE központi vezetőségét.

— Változás a bukaresti olasz követ személyében. Bukarestből jelentik: Preciosi bukaresti olasz követet visszarendelték Rómába. Utóda Sola Hugó tiranai olasz követ lesz.

— Néhai dr. Boskovits Henrik sirkövét folyó hó 25-én, vasárnap délelőtt 10 órakor állítjuk fel a Tordai uti zsidó temetőben, amiről az elhunyt rokonait barátait és ismerőseit ezúton értesítjük. Boskovics József és családja.

— A legújabb sportszenczió. A Sport Enciklopédiája (Sport és játék). Két hatalmas lexikonkötet, 784 oldal, 500 illusztráció, 50 műmelléklet, egészvászon kötés, a régi 1500 lej helyett tokban 248 lej Lepagenál Kvár. Postán utánvét tel portómentesen.

Legjobb a közeputon járnai,

menjen tehát Ön is cipőt vásárolni a városi közepébe, a Wesselényi utcába, annak is a közepére HOFFMANN CIPÓÁRUHÁZBA, mert Hoffmann cipői elegánsak, tartósak és nagyon olcsók. Hoffmann Cluj, Cal. Reg. Ferdinand (v. Wesselényi u.) 19.

— Rotarides Lucia új lakásán újra megkezdte a zongora-oktatást. Jelentkezni lehet naponta d. e. 11—1-ig. d. u. 4—6-ig Széchenyi tér 40. II. emelet.

— B. Bernstein Jolán zongoratanítást Széchenyi tér 10. szám alatt megkezdte.

— Az „Ég titánjai”. Tegnap este mutatta be felt ház előtt a kolozsvári Select-mozgó az „Ég titánjai” című pompás filmet. Valóban gigantikus alkotás és minden tekintetben kiemelkedő helyet foglal el az utóbbi évek filmprodukción között. A modern légiflotta csodaszzerű technikáját mutatja be káprázatos képekben és szédületes mutatványokkal és izgalmas izeltit ad a jövő háborujából. A filmtechnika remeke a film pazar felvételeivel és bámulatos fordulataival.

— A palesztinai fruit-ültetvények kiterjedése. Az utóbbi két esztendő folyamán az Emek keleti részén nagy kiterjedésnek indult a grape fruit-ültetvény. Míg 1930-ban En Charodban körülbelül 30 dunam grape fruit volt. 1931-ben Kfar Jecheskélben 300 dunamra, En Charodban további 175, Gevában 15, Beth Alfában 11, Chefzibahban 1, T. Josefban 4 dunamra terjedt ki a grape fruit. Ezek az ültetvények 1932-ben még erősebb fejlődést mutattak. En Charodban és Tel Josefben 50.50 dunammal, Gevában 50, Beth Alfában 30 és Chefzibahban 13 dunamma! növekedtek.

NAPRÓL NAPRA

Pirandello milánói jelentés szerint három színművel készült el egyszerre, amelyeket hatyudalnak tekint, mert vissza akar vonulni a színpadtól és a darabírástól. Az új darabok címei: Aki valami akar lenni, Önmagára talált és Hatyudal.

A News Chronicle newyorki jelentése közli, hogy Koch dr., az ismert dán tudós a Ferencz József fjord környékén négy lábú halak csontvázait találta. A tudós néhány halcsontvázat elküldött a newyorki természettudományi múzeumnak, ahol megállapították, hogy a halak egyik ismeretlen átmenetét alkotják a kétélűek felé. Ahhoz az állatsoporthoz tartoznak, amely legelőször vált kétélűvé és úgy a vízben, mint a szárazon egyaránt meg tud élni.

Legalább 75 millió dollárra lesz szükség a télen a newyorki inségeseknek való segélynyújtás céljaira. A rendőri összeírás adatai szerint több mint 850 ezer ember szorul közadakozásra, mert nincs miből megélnie.

Kaye Don angol autósebességi világrekorder Connecticutben házasságot kötött Miss Ellen Martin 21 éves leánnyal, akit néhány napi ismeretség után vett el feleségül. A világrekorder soron kívül járta ki a házassági engedélyt. Az új pár a házasság kötés után autón utóltérte az expressz s úgy utaztak Newyorkba, ahol érkezésük után nyomban hajóra szállottak. Kaye Don anyja a lapok távirataiból értesült fia házasságáról. Kijelentette, hogy a dolog egyáltalán nem lepi meg. Fia mindig siet és házasságát is rekordgyorsasággal intézte el.

Desobrasoff tábornok, a cári gárda volt parancsnoka Nizzában 75 éves korában meghalt.

Értesítés. Értesítjük templomlátogatóinkat, hogy a multévi bérülésekre vonatkozólag a jelentkezési határidőt meghosszabbítottuk selichet első napjáig arra való tekintettel, hogy az idén a főünnepeken templomunkban Wald Dezső főkantort fog előimádkozni. A Poale Cedek Templombizottsága.

— A bukovinai nyugdíjas altisztek gyalog mennek Bukarestbe a nyugdíjas kongresszusra. Csernovitzból jelentik: A bukovinai altisztek körében mozgalom indult meg, hogy ők is részt vegyenek a nyugdíjasok vasárnap Bukarestben megtartandó országos gyűlésén. A nyugdíjasok gyalog akarnak elindulni Bukarestbe, hogy résztvehessenek a gyűlésen.

VIDÁM SAROK

Egy newyorki könyvkereskedés kitaratában csupa biblia látható. Hatalmas plakát van a bibliák között ezzel a szöveggel:

— Az ördög megpukkad dühében, hogy milyen olcsón áruljuk a bibliát.

— Megírtam Abbáziába a feleségemnek, hogy minden férfit lelővök, akivel flörtölni kezd.

— És mit választott?

— Azt, hogy hozzak magammal egy gépfegyvert...

Bécsben a Herrengassában hatalmas felhőkarcoló épül. Egy svájci és egy bécsi ur sétálnak az építkezés előtt.

A svájci ur: Mire jó ez az óriási épület, amikor Bécsben annyi irodahelyiség kiadatlan?

A bécsi ur: Ebben nem lesz iroda. Az alsó tíz emeleten fogházat helyeznek el azok számára, akik a devizát nem jelentik be.

— És a felső tíz emeleten?

— Ott boldokkháza lesz azok részére, akik bejelentik.

HIREK

Felhívás a választói listában nem szereplő zsidókhöz!

Figyelemmel arra, hogy a miniszterium legújabb rendelete értelmében október 1-ig mindenki kérheti a községi választási névjegyzékbe való felvételét, a P. Uirrei 19. emeletén levő pártirodában mindenkinek rendelkezésére állanak a szükséges blanketták. Lehetőleg hozza magával mindenki az állampolgársági igazolványát. A felvétel díj- és bélyegmentes.

A Zsidó Párt Cluji Tagozata.

— Elmarad a társasutazás Szinajába és Bukarestbe. A f. hó 24-ére hirdetett társasutazás Bukarest—Szinajába technikai okok miatt bizonytalan időre elmaradt. Minden remény megvan azonban arra, hogy rövid időn belül sikerülni fog az utazás lebonyolítani. Mikor is idejében értesíteni fogjuk az utazáson résztvevni szándékozókat.

— Feketelistán a kávéházi polgárok. A napokban zajlott le a fővárosban a Románia Főpincérek Országos Kongresszusa, amelyen több szakmai probléma megvitatása után megújították azt a régi gabbi határozatot, amelynek értelmében a kávéházi és vendéglői főpincérek meg szüntetnek mindenemű hitellest. Az eddigi kihitelezéseket előzetes felszólítás után, — amennyiben az eredménytelen lenne — bírói uton is behajtják. A retorzió azonban nemcsak a vendégek ellen irányul, hanem ama fizetőpincérek ellen is, akik különböző okokból fenntartják az eddigi rendszert. Ezeket ki-méletlenül kizárják a szakszervezetből. A főpincéri óvadékok tekintetében újabban bevezették azt a rendszert, hogy okulva számos elikkasztott óvadékon, a jövőben a kauciót le kell tenni munkaügyi inspektorátushoz. Aradon és Nagyváradon, ugyintén Temesváron is a rossz fizetők ellen beindított akció sikerrel járt. Több városban azonban, így Kolozsváron is, az eddigi idevonatkozó határozatokat nem respektálták. A szak-szervezeti főtitkár intervenciójára már fölfektették a kávéházi és vendéglői adósk fekete listáját és a jövőben azok, akik feketéjüket és vacsorájukat „po-tyára” élvezték, ezt a potvázást csak adósságuk kifizetése után folytathatják vagy kénytelenek lesznek lemondani a nyilvános étermek és a kávéházak látogatásáról.

Ros Hasana közeledik

Váltsa meg új évi üdvözlését a Keren Kojemeth utján.

Megtakarít posta és névjegyköltséget.

Ezt az üdvözlést az Uj Kelet rohsana-j számában, amelyben az üdvözlések közölve lesznek minden rokona, ismerőse, üzletfele elolvassa. Nincs gondja tehát arra, hogy nem felejtette ki valakit.

Mindezen felül még Palesztina földjé-nek megváltásához is hozzájárul.

— A Cluji Kongr. Izraelita Hitközség titkári hivatala közli az érdekelt tagok-
kal, hogy a templomülések bérbeadása megkezdődött. A régi bérlők f. hó 22-ig újíthatják meg bérlőjüket, míg a ki nem váltott, illetőleg meg nem újított ülések 23-tól 28-ig új bérlőknek fog adni. A hitközség előjárósága az ősz-szes őszi ünnepekre dr Weisz Pál rabbi-hitszónokot hívta meg, hogy ezzel is emelje az ünnepek fényét és áhitatát. Az előjáróság tekintettel volt a súlyos gazdasági viszonyokra és az ülések bérlését lényegesen redukálta. Felkértek az érdekeltek, hogy üléseiket a jelzett időn belül váltsák ki a titkári hivatal-ban (Calea Regele Ferdinand 54. I. e. d. e. 9—1 és d. u. 3—6). Felhívjuk ezuton is a t. templomlátogatók figyelmét arra, hogy csakis Imaszék jeggyel lehet a fő-
ünnepeken a templomba bejutni, jegy nélkül senkik sem fognak beengedni, mert csak annyi jegy adatik ki, ahány férőhely a templomban van. A tulzsufo-lás pedig életveszélyes és hatóságilag is tilos. Ajánlatos, hogy mindenki idejében gondoskodjék megfelelő templomi ülés-nek kiváltásáról.

Az ötödik és a legnagyobb alijja kezdete

Ötezer új certifikátot kap a Cionista Világszervezet a Palesztina-kormánytól

1922 óta ilyen certifikát-quantumot nem adott a kormány a Jewish Agencynek

Jeruzsálem, szeptember 21. A legújabb palesztinai jelentés azt a megnyugtató és igen kedvező hírt közli, hogy a Palesztina-kormány a következő félévre, illetve az októbertől márciusig terjedő időtar-tamra 5000 bevándorlási certifikátot bo-csát a Jewish Agency rendelkezésére. Az 1922. évi alijja óta ilyen mennyiségű certifikátumot nem adott a kormány a Jewish Agencynek. Ez az 5000 certifikát nemcsak Palesztina kedvező gazdasági helyzetére és az ország nagy befogadó-képességére világít rá, hanem az utóbbi évtized egyik legjelentősebb és legkedve-zőbb politikai fordulata is a cionista mozgalomban. Es különösen akkor tudjuk

felfogni ennek értékét, ha ezt a helyze-tet a mult évvel és a legutóbbi féleszten-dőjével hasonlítjuk össze, amikor 1931-ben 350 certifikátumot kaptunk és alig 9000 bevándorlónk volt és 1932 első fél-ében 2100 certifikátumot kapott a Jewish Agency.

A februárban megindult nagy zsidó bevándorlás, az azóta egyre emelkedő chalu-immigráció, az áprilisban kapott 2100 és ez az 5000 certifikát erőteljes kezdete egy nagyarányú zsidó bevándor-lásnak, amely minden jel szerint a zsidó nép követelményeinek megfelelően az ed-dig négy alijját jóval túl fogja haladni.

— Goga utban van hazafelé. Bukarest-ből jelentik: Goga Gasteinből Bécsbe ér-kezett, ahonnan néhány napi tartózkodás után visszatér az országba.

— Mirto Beszarábiában békíti a nemzeti parasztpártot. Bukarestből jelentik: Mirto miniszter a nemzeti parasztpárt megbízásából Beszarábiába utazott. Mir-to egy hétig fog ott tartózkodni, hogy a beszarábiai szervezetek és a párt buka-resti központja közötti nézeteltéréseket áthidalja. Mirto egy hétig marad Beszarábiában, azután visszatér a fővá-roshoz és jelentést tesz pártja központjá-nak a Beszarábiában elért eredmények-ről.

— Elhízott egyéneknek a természetes „Ferenc József” keserűvízkúra hatalma-san előmozdítja a bélműködést, a testet könnyebbé teszi s tiszta fejet és nyu-godt alvást teremt. Az orvosi szakiroda-lom kimutatja, hogy a Ferenc József víz a máj és a végbél felé irányuló vértud-lásoknál, valamint aranyérel és prosta-tabajoknál is áldados hatást fejt ki. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárak-ban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Kiutalták a kisebbségi iskolák városi segélyét. A kolozsvári városi ta-nács, mint ismeretes, 250.000 lejt utalt ki a kolozsvári kisebbségi iskolák ségé-lyéül. Az összeget az interimár bizott-ság tegnap ülése kiutalta és amikor a kasszában megfelelő összeg áll majd rendelkezésre, kifizeti az arra jogosult iskolák igazgatóságának.

— Az összes emberi ismeretek tárhá-za az egykötetes Uj Genius-Lexikon, 40.000 cikk, 110.000 sor, 1600 hasáb, 800 ábra és mellékletek füzve 120 lej, kötve 150 lej Lepagenál Kolozsvár, Be-
küldve portómentes, utánvételt portó 20 lej.

— Egészséges, jókedvű a gyermek, ha Pap Vera mozgásművészeti iskolájába jár. Calea Regele Ferdinand 59. Beira-tás naponta d. e. 11—1ig és d. u. 6—8-ig. Tisztviselőknöknek olcsó esti tan-folyam.

— A pénzügyminiszter igyekszik fi-zetni a tisztviselőket és nyugdíjasokat. Bukarestből jelentik: A pénzügyminis-ter szükséges intézkedéseket tett, hogy a nyugdíjasok és köztisztviselők fizeté-sének kiutalását az adóhivatalok rövide-sen megkezdhessék.

— Zsidó-arab közeledés. A „Bustnai” című palesztinai mezőgazdasági szaklap-ban olvashatjuk, hogyan alakul ki az ef-fendik minden lázítása és inscenálása ellenére is a zsidó-arab jóviszony. Az amerikai zsidók Gan Javueh kolónijáján az egyik földdarabon arab bérlők dol-goznak, akik a termésnek egy harmadát kell, hogy fizessék a kolóniának bér gya-mánt. Az idén rossz termésük volt az arab bérlőknek és erre való tekintettel a zsidó kolónisták elengedték a termés-ből járó kamatot. Ez a hír csakhamar bejárta az arab falvakat és arab dele-gációk érkeztek Gan Javuehbe és így szólottak a zsidó kolónistákhöz: „A mi arab földesuraink kiszípoloznak ben-nünket. A zsidók élni hagyának bennün-
ket. Adjatok nekünk zsidó urakat! Sze-
reztetek nekünk zsidókat!”

— Háromnapos gyilkostói kirándulást rendezett f. hó 17., 18. és 19-én az EKE kolozsvári központi turista szakosztálya A Gyilkos-tó, amely a Gyergyói-havasok egyik magaslatán van, valamint az ezt környező természeti szépségek a vadre-gényes Békás-szorossal felejthetetlen él-ményt jelentenek a kiránduláson nagy-számú résztvevők számára. Egyéb-ként a Gyilkos-tó és annak környéke Er-dély egyik legszebb kiránduló helye, amelyet külföldi turisták is nagyszám-ban keresnek fel. A kirándulás megren-dezésért, az utazás és elszállásolás si-ma lebonyolításáért elismerés illeti az EKE központi vezetőségét.

— Változás a bukaresti olasz követ személyében. Bukarestből jelentik: Pre-ciosi bukaresti olasz követet visszaren-delték Rómába. Utóda Sola Hugó tira-nai olasz követ lesz.

— Néhai dr. Boskovits Henrik sirkö-vét folyó hó 25-én, vasárnap délelőtt 10 órakor állítjuk fel a Tordai uti zsidó te-metőben, amiről az elhunytak rokonait barátaikat és ismerőseit ezuton értesítjük. Boskovics József és családja.

— A legújabb sportszenczió. A Sport Enciklopédiája (Sport és játék). Két ha-talmas lexikonként, 784 oldal, 500 il-lusztráció, 50 műmelléklet, egészvászon kötés, a régi 1500 lej helyett tokban 248 lej Lepagenál Kvár, Postán utánvét tel portómentesen.

Legjobb a középuton járni,

menjen tehát Ön is cipőt vásárolni a vá-rosos kellok közepébe, a Wesselényi ucca-ba, annak is a közepére HOFFMANN CIPŐÁRUHAZBA, mert Hoffmann cipői elegánsak, tartósak és nagyon olcsók. Hoffmann Cluj, Cal. Reg. Ferdi-nand (v. Wesselényi u.) 19.

— Rotarides Lucia új lakásán újra meg-kezdte a zongora-oktatást. Jelentkezni lehet naponta d. e. 11—1ig. d. u. 4—6-ig Széchenyi tér 40. II. emelet.

— B. Bernstein Jolán zongoratanítá-sát Széchenyi tér 10. szám alatt meg-kezdte.

— Az „Ég titánjai”. Tegnap este mu-tatta be telt ház előtt a kolozsvári Se-lec-film-mozgó az „Ég titánjai” című pom-pás filmet. Valóban gigantikus alkotás és minden tekintetben kiemelkedő helyet foglal el az utóbbi évek filmprodukcói között. A modern légiflotta csodaszerű technikáját mutatja be káprázatos ké-pekben és szédületes mutatványokkal és izgalmas izelítőt ad a jövő háborújából. A filmtechnika remeke a film pazar fel-vételeivel és bámulatos fordulataival.

— A palesztinai fruit-ültetvények ki-terjedése. Az utóbbi két esztendő folya-már az Emek keleti részén nagy kiterje-désnek indult a grape fruit-ültetvény. Mig 1930-ban En Charodban körülbelül 30 dunam grape fruit volt, 1931-ben Kfar Jecheszéleiben 300 dunamra, En Cha-rodban további 175, Gevában 15, Beth Alfában 11, Chefzibahban 1, T. Josefban 4 dunamra terjedt ki a grape fruit. Ezek az ültetvények 1932-ben még erősebb fej-lődést mutattak. En Charoban és Tel Jo-séfben 50-50 dunammal, Gevában 50, Beth Alfában 30 és Chefzibahban 13 dunammal növekedtek.

NAPRÓL NAPRA

Pirandello milánói jelentés szerint három színművel készült el egyszerre, amelyeket hatyudalnak tekint, mert vissza akar vonulni a színpadtól és a darabírástól. Az új darabok címei: *Aki valami akar lenni, önmagára talált és Hatyudal.*

A News Chronicle newyorki jelen-tése közli, hogy Koch dr., az ismert dán tudós a Ferencz József fjord környé-kén négy lábú halak csontvázait találta. A tudós néhány halcsontvázat elküldött a newyorki természettudományi muze-umnak, ahol megállapították, hogy a halak egyik ismeretlen átmenetet alkot-ják a kétlábúak felé. Ahhoz az állatso-porthoz tartoznak, amely legelőször vált kétlábúvá és úgy a vízben, mint a szárazon egyaránt meg tud élni.

Legalább 75 millió dollárra lesz szük-ség a télen a newyorki inségeseknek való segélynyújtás céljaira. A rendőri összeírás adatai szerint több mint 850 ezer ember szorul közadakozásra, mert nines miből megélnie.

Kaye Don angol autósebességi világ-rekorder Connecticutban házasságot kö-tött Miss Ellen Martin 21 éves leány-nyal, akit néhány napi ismeretség után vett el feleségül. A világrekorder so-ron kívül járta ki a házassági engedé-lyt. Az új pár a házasság kötés után autón utólérte az expressz s úgy utaz-tak Newyorkba, ahol érkezésük után nyomban hajóra szállottak. Kaye Don anyja a lapok távirataiból értesült fia házasságáról. Kijelentette, hogy a do-log egyáltalán nem lepi meg. Fia min-dég siet és házasságát is rekordgyor-sasággal intézte el.

Desobrasoff tábornok, a cári gárda volt parancsnoka Nizzában 75 éves ko-rában meghalt.

Ertesítés. Ertesítjük templomlátoga-tóinkat, hogy a multévi bérülésekre vo-natkozólag a jelentkezési határidőt meg-hosszabbítottuk selichot első napjáig ar-ra való tekintettel, hogy az idén a fő-ünnepeken templomunkban Wald Dezső főként fog előlmádkozni. A Poale Ce-dek Templombizottsága.

— A bukovinai nyugdíjas altisztek gya-log mennek Bukarestbe a nyugdíjas kongresszusra. Csernovitzból jelentik: A bukovinai altisztek körében mozgalom indult meg, hogy ők is részt vegyenek a nyugdíjasok vasárnap Bukarestben megtartandó országos gyűlésén. A nyug-dijasok gyalog akarnak elindulni Buka-restbe, hogy résztvehessenek a gyüle-sen.

VIDÁM SAROK

Egy newyorki könyvkereskedés ki-rakatában csupa biblia látható. Ha-talmas plakát van a bibliák között ezzel a szöveggel:

— Az ördög megpukkad dühében, hogy milyen olcsón áruljuk a bibliát.

— Megírtam Abbáziába a felesé-gemnek, hogy minden férfit lelővök, akivel flörtölni kezd.

— És mit válaszolt?

— Azt, hogy hozzak magammal egy gépfegyvert...

Bécsben a Herrengassében hatal-mas felhőkarcoló épül. Egy svájci és egy bécsi ur sétálnak az építkezés előtt.

A svájci ur: Mire jó ez az óriási épület, amikor Bécsben annyi iroda-helyiség kiadatlan?

A bécsi ur: Ebben nem lesz iroda. Az alsó tíz emeleten fogházat helyez-nek el azok számára, akik a devizá-kat nem jelentik be.

— És a felső tíz emeleten?

— Ott bolondokháza lesz azok ré-szére, akik bejelentik.

UJ KELET Legújabb hírek

Junian nyíltan megmondta a párt-vezetőségnek, hogy nem ért egyet a konverziós javaslattal

A volt igazságügyminiszter bejelentette, hogy szabadkezet tart fenn magának a devvalorizációért való agitációban

Argetoianu még mindig erőfeszítéseket tesz törvénye érdekében

Bucuresti-Bukarest, szept. 21. Ma délután rendkívül izgalmas ülést tartott Maniu Gyula elnökletével a nemzeti parasztpárt végrehajtó bizottsága, amelynek egyetlen pontja a konverziós törvényjavaslat megvitatása volt. Az értekezlet első szónoka Vaganescu képviselő volt, aki leszögezte azt a kívánását, hogy a törvényjavaslatot még ebben a szesszióban megszavazzák.

Mironescu pénzügyminiszter hosszabb exposéban indokolta meg a kormány javaslatát és kérte a párt vezetőit, hogy az ország érdekében szavazzák meg a javaslatot.

Junian hadat üzen a kormány javaslatának

Ezután emelkedett színpadra Junian, aki mindenekelőtt analizálta a konverziós javaslat kitermelte politikai helyzetét. A volt igazságügyminiszter kijelentette, hogy a kormány mielőtt ő külföldre utazott, azon az állásponton volt, hogy a javaslatot csak az őszi szesszióban terjeszti a kamara elé. Távollétében váratlanul megváltoztatták azt az álláspontot, ami olyan hiba, amelynek súlyos következményei is lesznek.

— Az ország mai krízisében — mondotta Junian —

az egyetlen kiút a lej devvalorizációja. Meg kell mindent tennünk a devvalorizáció előkészítésére. A hitelezők és az adósok közötti viszony nem érdekel bennünket különösképpen, az majd elrendeződik egy devvalorizáció esetén automatikusan.

Az ország magasabb érdekei forognak kockán — fejezte be Junian — és ebben az esetben nem lehet már pártfejelemről szólni, de követnem kell lelkiismeretem szavát.

Mironescu pénzügyminiszter Juniannak adott válaszában kijelentette, hogy a javaslat nem az övé, hanem a párté, ő maga is pártfejelemből fogadta el azt. A kormány nem mondhat le a javaslatról, de kész elfogadni bármily módosítást, amelyet ajánlanak.

Junian kijelenti, hogy

a válasz öt nem elégítette ki, álláspontját fenntartja és azt ismerteti, hogy is fogja a közvéleménnyel.

Popovici Mihály csodálkozását fejezi ki Junian álláspontja fölött. Kifejti, hogy a romániai gazdasági válság szoros kapcsolatban van a világkrízissel, azt önállóan megoldani nem lehet és éppen ezért nem lehet devvalorizációs eszközök hozni.

Végül is Junian kijelenti, hogy nem érti a pártvezérek nyakasságát és ő a maga számára mindenképpen fenntartja a szabadkezet.

A kormány nem vonta vissza a javaslatot

Ezután Bukarestben általános volt a vélemény, hogy a kormány vissza fogja vonni a konverziós javaslatot. Ez azonban nem történt meg, sőt délután hat órakor a kamara és a szenátus egyesített bizottsága tovább folytatta a javaslat vitáját.

A bizottsági ülésen Argetoianu kérte, hogy a Maniu-féle javaslatot vessék el és az ő megszavazott törvényéhez a következő szakaszt illesszék hozzá:

„Felfüggesztetik tizennyolc hónapig az adósok és a hitelezők közötti viszony végleges megállapítása. Ezen felfüggesztés ideje alatt a bíróságok dönteni fognak a beadott konverziós kérvények alapján az adósságok mennyiségéről, eredetéről és arról, hogy belesznek-e a konverzió rendelkezései alá. Ez idő alatt az adósok fizetni fogják a törvényes ka-

matot. A harmadik szakaszban megjelölt adósok azonban csak az eredeti törvény alapján redukált tőke után fizetik majd a kamatot.”

A bizottság kimondotta, hogy Argetoianu javaslatát fölött később dönt és rátértek a javaslat részletes vitájára.

Komert szász képviselő kéri, hogy az Argetoianu-féle törvény megszavazása és a jelen törvény kihirdetése közötti időre szóló kamatot csatolják a tőkertartozáshoz.

Mac Arthur, az amerikai nagyvezérkar főnöke megérkezett Bukarestbe

Bucuresti-Bukarest, szept. 21. Ma délután félkét órakor Bukarestbe érkezett Mac Arthur, az amerikai hadsereg vezérkari főnöke. A tábornokot az állomás Samsonovici tábornok, a nagyvezérkar főnöke, Wilson amerikai katonai attasé, Anghelescu és Condeescu tábornokok fogadták. Az amerikai nagy-

vezérkar főnöke az amerikai himnusz hangjai mellett szállott be autójába, a mellyel a Blank-házba hajtatott. Az amerikai tábornok abba a házba szállt meg, amelyet Blank Aristid adományozott az államnak, hogy előkelő külföldi vendégek elszállásolására szolgáljon.

Már megkezdődtek a zavargások Indiában Gandhi éhségsztrájkja miatt

Az angol haderő tankokat és nehéz lüzerséget vonultat fel

London, szeptember 21. Bombay uccáin hatalmas tömeg szimpátiatüntetést rendezett Gandhi mellett. A tüntetőket gumibotok karhatalom szétkergette. India északnyugati részében zavargások vannak. Az indiai angol haderő bombavető repülő-

gépeket, tankosztásokat és nehéztüzérséget irányított az északnyugati tartományokba a rendbontók megfékezésére. Szármolni kell azzal, hogy a hegyi törzsek több mint tízezer fegyverese meg fogja kísérni déli felé az előnyomulást.

Interpellációk napja a kamarában

„A liberálisok előszeretettel neveztek ki a fiatal hölgyeket tanítói és tanári állásokba“. Gyárfás szenátor érdekes javaslattal a kényszeregyezségi törvényhez

Bucuresti-Bukarest, szeptember 21. A kamara mai ülésén Vasiliu cuzista képviselő interpellált, hogy a máramarosi állampolgársági listákban sok hamisítás történt.

Carp többségi képviselő a dobrudzsai csendőroket támadta, akik szerinte liberálisok és visszaéléseket követnek el.

Roznovean szociáldemokrata képviselő panaszkodik, hogy a bukovinai munkásbiztosító pénztárak nem fizetik ki a beteg segélyező pénzeket.

D. R. Ioanitescu megnyugtató ígéreteket tesz.

Caciuiua gogista a közlekedésügyi minisztérium interpellálja meg a tuzott telefont- és postatarifák miatt.

Idősb. Zelea Codreanu vasgárdista azt kívánja, hogy a tengerészet szolgálatából engedjék el az összes idegeneket és helyettük románokat alkalmazzanak.

Iuca liberális a tanító- és tanári kinevezések állítólagos szabálytalansága ügyében interpellált. Kijelenti, hogy a kinevezéseket és áthelyezéseket az egyes nemzetiparasztpárti klubok határozzák el.

Andrei alminiszter: Ha a tradíció szerint járnánk el, akkor így cselekednénk. A mi rezsimünk alatt azonban az áthelyezések ügyében a minisztériumok jogügyi osztálya dönt, úgy, ahogy az a törvényben elő van írva. Az önként idejében különösen fiatal hölgyeket neveztek ki előszeretettel. Mi azon igyekszünk, hogy a tanító- és tanárházaspárok lehetőleg egyhelyen teljesítsenek szolgálatot.

A kamara ezután több lényegtelen törvényjavaslatot vett szavazás alá.

A szenátus mai ülésén a kényszeregyezségi törvény tárgyalása során Gyárfás Elemér több érdekes módosítást terjesztett be. A javaslat második szakaszához azt a módosítást kívánta hozzáfűzni, hogy a bankok kényszeregyezségi tárgyalásánál azoknak a szavazatát, akik a tárgyalásnál még nem jelentek meg, tekintésük, mint akik a kényszeregyezséghez hozzájárultak és nem pedig úgy, mint az eddig szokásban volt, hogy ezeknek a szavazatait ellenszavazatoknak tekintették.

Popovici miniszter kijelentette, hogy a javaslat neki tetszik. Megfontolás tárgyává fogja tenni és a kamarai vita során valószínűleg vissza fog térni rá.

Másik javaslata Gyárfás Elemérnek az volt, hogy az új törvény szüntesse meg azt az átkot, amit a csődtömeggondnokok jelentettek. A csődtömeggondnokok nemcsak ügyvédek lehessenek, hanem bárki, akit a hitelezők bizottsága erre kijelöl, a díjaknál pedig ne az ügyvédi tarifa legyen mérvadó, hanem a hitelezők bizottsága és a választott csődtömeggondnok közötti megállapodás. Csak ezen a módon kerülhető el, hogy a csődtömeggondnokok megegyék a csődvagyont.

Popovici miniszter ezt a javaslatot is megértéssel fogadta és kijelentette, hogy most dolgozik a csődtörvényen, amelynek során rendezni fogja ezt a kérdést is.

A mővidéki erdőkisajátítások megvesztegetési ügye a bukaresti törvényszék előtt

Tischler Mór kijelentette, hogy nem fizetett senkinek semmit Popescu-Pera, a megvádolt vezérfelügyelő jelentéséről

Bucuresti-Bukarest, szeptember 21. (Az Uj Kelet tud.) A bukaresti törvényszék hétfőn kezdte meg I. Popescu-Pera mérnök, volt erdészeti vezérfelügyelő perének tárgyalását. A per előzményei 1927-re nyúlnak vissza, midőn a földművelésügyi minisztérium azzal bízta meg a vezérfelügyelőt, hogy vizsgálatot vezessen be a mővidéken és állapítsa meg, hogy szükség van-e a főleg Tischler Mór tulajdonát képező mővidéki erdőségek újabb kisajátítására. A vezérfelügyelő jelentése kellett hogy alapul szolgáljon az agrárbizottság döntésének.

A felügyelő a rendelkezésére bocsátott statisztikai adatok alapján megállapította, hogy nincs szükség kisajátításra, mire az agrárbizottság megerősítette jogában az erdőtulajdonosokat.

Utólag azzal vádolták meg Popescu-Pera felügyelőt, hogy megvesztegette magát és ki sem szállt a mővidékre, hanem irodájában készítette el a jelentést. A törvényszéki tárgyaláson kihallgatták Tischler Mór, aki kijelentette, hogy ő senkinek semmit nem adott a jelentésért. Ugyancsak kihallgatták Cosoiu mérnök, erdészeti felügyelőt, aki azt vallotta, hogy a Popescu-féle jelentés valóban nem fedte teljesen a mővidéki helyzetet.

A tárgyalás folytatását október 24-re halasztották el.

Svájc kormánya októberre halasztotta döntését Ausztria népszövetségi kölcsönében való részvételé ügyében

Bern, szeptember 21. A svájci kormány októberre halasztotta el döntését Ausztria népszövetségi kölcsönében való részvételé ügyében. Ausztriának jelen pillanatban még mindig nem háromszáz, hanem kétszázharminchárom millió sillingre van kilátása s ebből is Olaszország és Anglia részeseiket be fogják számítani előbbi kölcsönnyújtásokba és elégegekbe, úgy, hogy valójában alig fog befolyjni valami az osztrák jegybank devizakészletének megerősítésére.

Leszállították a német bankrátát

Berlin, szeptember 21. A német Birodalmi Bank központi végrehajtó bizottsága mai ülésén a leszámítolási kamatlábát öt százalékról négy százalékra és a lombardkamatot hat százalékról öt százalékra mérsékelte. A rátacsökkentés csütörtök től kezdve lép érvénybe.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Czirj-Kolozsvár, Strada Baroș 11. Pp. (v. Erzsébet u.) 12. sz. Tel. 243 3-7.

Taxa postală plătită în n. No. 224.716

da Baron L. Telefon: 3-7. Havonta 116. Évre 600, egy földre: Havonta 6, egy detések díjsz. KELET" az asidóság egy keink atámn rás megjelöl

Motorbiciklók politikája

Abból az áll, verkezési, egy bonyodalmak wehr hadveze idei hadgyak ban és kimeri közönséget, m szokásban vol a lapok anny latti Frank hadgyakorlat és ami kü tégi háborus, hanem amot szolgálatban ritók nem lo nem amenny kerékpárokat, olyan távolas ságtól, hogy pattedük irá a jövő — ez megszűntek bombáktól se torosok neho ség közelében Gyorsan vis és eláruhathj Ilyen kom gokkal térítik ról a veszed zési egyenlős telésében rej pusztítás. Gondolt volna aki kétkerekű Ilyen hatámn telen találma

A magya

Károlyi G. dot. A magyar e lemondás n aines az ujjé Bethlen is azért az elle szellemében gyar globus Söt ellené Bethlen szel gyar politiká A céget á maradt. Károlyi G. mal, a reakc egész soráva zottabb kiépi gazdagította történelmét. Most állit meg. Az igazsá hogy nem a tehetetlenség A végtelen lények a szur óriag némit tket. Bizonyos nem tanult a ción legutolsó Máris olya Károlyi kor mány fogja Az átfeste tik és marac A nyomor, nyílt erőszak Holott vol A demok lasztói jog Csakhogy egysegespárt valósítani. A tani azért, aópórné az e hirmondó is Már pedig expozitúrái osztásról, n gumaik és végét jelent Az új Be milyen más hát ugyanaz oddigiélnék